

Inhoud

	Voorwoord	4
1.	De functie van het schoolplan	5
1.1	Doelen en functies van het schoolplan	5
1.2	Totstandkoming en status van het schoolplan	5
1.3	Gerelateerde documenten en bronnen	5
1.4	Evaluatie en bijstelling van ons plan	6
2.	Missie en context: de bestaansreden van de school	7
2.1	Schoolorganigram	7
2.2	Sterkte- zwakteanalyse van onze school	7
2.3	Achtergronden / Uitgangspunten	7
2.4	Missie	8
2.5	Visie	8
2.6	Doelstellingen	8
2.7	Activiteiten	9
2.8	Evaluatie vorig schoolplan	10
3.	Het onderwijs	11
3.1	Algemeen	11
3.1.1	Doelstellingen	11
3.1.2	Omgaan met verschillen	13
3.1.3	Interactief onderwijs	14
3.1.4	Inzet van ICT	15
3.1.5	Onderwijstijd	16
3.2	Primair onderwijs (PO)	17
3.2.1	Het onderwijsaanbod	17
3.2.2	Taalaanbod	17
3.2.3	Woordenschataanbod	20
3.2.4	Cultuuronderwijs	20
3.3	Voortgezet onderwijs	21
3.3.1	Het onderwijsaanbod	21
3.3.2	Taalaanbod	23
3.3.3	Woordenschatonderwijs	24
3.3.4	Cultuuronderwijs	24
3.4	Het volgen van de ontwikkeling	25
3.4.1	Leerlingenzorg algemeen	25
3.4.2	Signalering	26
3.4.2.1	Signalering in het primair onderwijs	26
3.4.2.2	Signalering in het voortgezet onderwijs	27
3.4.3	Diagnosticering	27
3.4.3.1	Diagnosticering in het primair onderwijs	27
3.4.3.2	Diagnosticering in het voortgezet onderwijs	28
3.4.4	Speciale begeleiding	28
3.4.5	Evaluatie	28
4.	Schoolorganisatie en ondersteunende processen	29
4.1	Juridische organisatie	29
4.2	Bestuurlijke organisatie	29
4.3	Financieel beleid	29
4.4	Aannamebeleid	30

4.5	Huisvesting	31
4.6	Personeelsbeleid	31
4.7	Veiligheidsbeleid	32
4.8	Klachtenbeleid	33
4.9	Contacten	33
4.9.1	Contact met ouders	33
4.9.2	Externe contacten	33
5.	Integrale zorg voor kwaliteit	35
5.1	Bepaling van de kwaliteit van de school (diagnose)	35
5.2	Formuleren van verbeterpunten (kwaliteitsverbetering)	35
5.3	Uitvoeren van de verbeterpunten (kwaliteitsverbetering)	36
5.4	Evalueren van de gekozen verbeterpunten (evaluatie)	37
5.5	Vasthouden van de bereikte kwaliteit (borging)	37
6.	Samenvattende beleidsvoornemens voor de komende vier jaar	38
Bijlage 1	Herziene kerndoelen basisonderwijs Nederlands	41
Bijlage 2	Overzicht tussendoelen beginnende geletterdheid	43
Bijlage 3	Overzicht Tussendoelen gevorderde geletterdheid	45

Voorwoord

Elke vier jaar heeft een NTC locatie de verantwoordelijkheid al haar uitgangspunten vast te leggen in een schoolplan. Waarom zijn we de school die we zijn? Zijn we daar tevreden mee? Wat willen we de komende vier jaar bereiken, wat willen we vernieuwen of wat willen we behouden? Een uitdagende klus die we, samen met de input van het hele team – bestuur, directie en leerkrachten – en getoetst door enkele ouders, hebben aangegrepen om onszelf weer eens uitgebreid onder de loep te nemen.

We hopen met ons Schoolplan 2011-2015 vooral een duidelijk en haalbaar plan te hebben afgegeven.

Mijn dank gaat uit naar iedereen die input heeft geleverd voor dit plan dan wel kritisch met ons heeft meegelezen.

Martine Bijvoet – directeur
Marion Jacobs- bestuur
Marianne van Amstel – bestuur
Karen Höhner - bestuur
Marian Ligtenberg – bestuur
Leerkrachten
Ouders

Namens het Bestuur van de NTC Budapest,

Voorzitter NTC Budapest

1. De functie van het schoolplan

1.1 Doelen en functies van het schoolplan

Zoals in het voorwoord al aangegeven willen we met dit Schoolplan 2011-2015 vastleggen waarom we de school zijn die we zijn. Welke uitgangspunten hanteren wij en hoe volgen en bewaken we die uitgangspunten. Tevens leggen we hiermee verantwoording af aan de subsidieverstrekker/de overheid. Het schoolplan heeft vooral de functie van beleidsdocument; hiermee willen wij voor de periode 2011-2015 het beleid vaststellen met betrekking tot de volgende onderdelen:

- het verschaffen van inzicht ten aanzien van onderwijsinhoudelijke keuzes: de leerstof, de werkwijzen, lesmethoden, ontwikkelingsmaterialen, planning van verbeteronderwerpen;
- het sturen van kwaliteit (analyse huidige positie, bepalen verbeterdoelen, bewaken van de kwaliteit van het onderwijsleerproces en van de processen die daarbij ondersteunen);
- het expliciteren van het beleid (zodat de dagelijkse gang van zaken gebaseerd wordt op bewuste keuzes en minder op toevallige gewoonten en rituelen);
- het borgen van kwaliteit (het vastleggen van gemaakte afspraken en werkwijzen, waardoor het huidige kwaliteitsniveau tenminste gehandhaafd blijft en bij personele wisselingen aan anderen overgedragen kan worden);
- het afleggen van wettelijke verantwoording aan de overheid (Stichting NOB, de onderwijsinspectie buitenland).

In het schoolplan kunnen wij het beleid zo vaststellen dat het gebruikt kan worden voor planmatige schoolontwikkeling en als uitgangspunt voor de planning per schooljaar. Een ander doel van het schoolplan is het op gang brengen van een dialoog over de kwaliteit van het onderwijs en over het onderwijsbeleid van de school. Het schoolplan lokt deze dialoog uit onder teamleden, maar ook tussen de directie en het bestuur van de school. Ook de oudergeleding wordt hierbij betrokken. Tenslotte is het schoolplan ook bedoeld als verantwoording aan de Stichting NOB en de overheid: het schoolplan wordt in ontvangst genomen door de inspectie en bij schoolbezoek getoetst aan de werkelijke situatie.

1.2 Totstandkoming en status van het schoolplan

Uitgaande van de nieuwe schrijfwijzer voor het schoolplan van de Stichting NOB hebben directie en schoolteam gediscussieerd over aanvullingen en aanpassingen op ons vorige schoolplan. We hebben de inhoud van het vorige schoolplan kritisch doorlopen en aangepast aan de huidige situatie van de school en de huidige ontwikkelingen binnen het onderwijs. Tevens vonden we het belangrijk het plan in taalgebruik en indeling zo prettig mogelijk leesbaar te laten zijn.

Met deze uitgangspunten in het hoofd zijn er keuzes geformuleerd voor veranderings- dan wel verbeteringsonderwerpen voor de volgende vier jaar en er is een planning gemaakt ten aanzien van die keuzes. Het bestuur heeft na overleg met de directie het definitieve schoolplan aldus vastgesteld.

1.3 Gerelateerde documenten en bronnen

In het schoolplan 2011-2015 zal een aantal malen worden verwezen naar bestaande procedures, beleidsstukken en afspraken. Het gaat daarbij om:

- De jaarlijkse schoolgids;
- De school zelfevaluatie;
- Diverse beleidsstukken;
- Oudervragenlijst;
- De groepsmappen van de leerkrachten.

Schoolgids

Het belangrijkste verbindingspunt tussen schoolgids en schoolplan is dat beide middelen zijn om de kwaliteit van de locatie te volgen en te borgen. Hierbij wordt zowel uitgegaan van door de wetgever gestelde onderwijsinhoudelijk doelen – kerndoelen bijvoorbeeld – als het door de school zelf vastgestelde beleid, missie en verbeterdoelen. Die verbeterdoelen vallen uiteen in twee categorieën:

Verbeterdoelen op de middellange termijn, uitgezet in het vierjarig schoolplan. Dit plan vormt als het ware de opslagplaats van te verbeteren onderwerpen. De verbeterdoelen op de korte termijn, worden uiteengezet in de jaarlijkse schoolgids en in perspectief gezet met de schoolgids van het jaar daarvoor.

Zelfevaluatie

Het instrument van de zelfevaluatie wordt ons aangereikt door de Stichting NOB. Het onderwijzend team en het bestuur evalueren op die manier jaarlijks de voortgang en kwaliteit van de school. De verbeteringen of veranderingen die hieruit voortkomen worden opgenomen in de jaarplannen.

Beleidsstukken

Het onderwijs maar ook onze school heeft zich de laatste jaren sterk ontwikkeld. De toename van leerlingen, de ontwikkeling van het VO en de start van een Peutergroep, hebben geleid tot diverse beleidsstukken. Deze zijn opgenomen in de kwaliteitsmap van het bestuur.

Oudervragenlijst

In maart 2010 is een oudertevredenheidsonderzoek afgenomen door middel van een digitale enquête. De mening van ouders over diverse onderwerpen is van wezenlijk belang om de sterke punten te kunnen handhaven en de zwakke punten te kunnen verbeteren. De zwakke punten, voor zover ze pasten in ons beleid, zijn meegenomen in ons kwaliteitszorgsysteem.

Groepsmappen

Om de continuïteit te waarborgen werken alle leerkrachten met groepsmappen. Daarin staan de wekelijkse lesvoorbereidingen, de presentielijsten, de toetsresultaten, informatie over de groepen en de lesinhoud. De les kan op die manier zonder problemen worden overgenomen in geval van absentie van de leerkracht of vertrek van de leerkracht uit Boedapest.

Zowel het schoolplan als de schoolgids zijn publiek toegankelijke documenten.

Beide zijn beschikbaar op de website van NTCB: www.ntcschoolbudapest.nl. De uitslag van de oudervragenlijst is te vinden op:

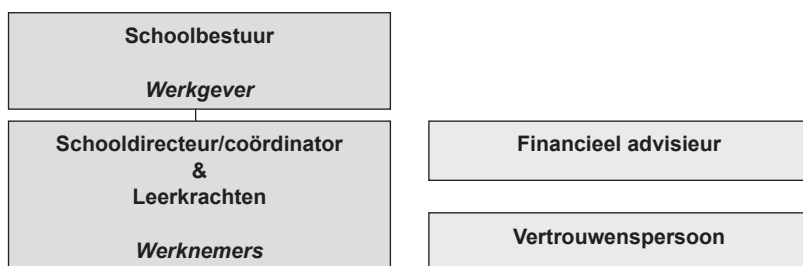
http://www.surveymonkey.com/sr.aspx?sm=0vh6J2_2fZuzwNC4gKdt1TOzUb2jM8EffyZLCkvNWgPmw_3d.

1.4 Evaluatie en bijstelling van ons plan

Jaarlijks zullen de veranderings- en verbeteringsonderwerpen van het betreffende schooljaar worden geëvalueerd door directie, team en bestuur. In de jaarlijkse schoolgids zal hierover worden gerapporteerd. In het schooljaar 2014-2015 zal het volledige schoolplan opnieuw worden geëvalueerd. Daarbij zullen zoveel mogelijk geledingen worden betrokken, binnen het toelaatbare en zonder de voortgang van het plan in gevaar te brengen.

2. Missie en context: de bestaansreden van de school

2.1 Schoolorganigram

2.2 Sterkte- zwakteanalyse van onze school

Sterktes (intern) • Kwaliteit van de toetsing• De doorgaande lijn• Interactief taalonderwijs• Homogene groepen PO• Volledige Cito eindtoets• Aantrekken van gastdocenten• Dynamisch team en bestuur• Duidelijke taakverdeling	Kansen (extern) • Groeimogelijkheden• Nederlands als IB-vak
Zwaktes (intern) • De onderwijstijd• Systematiek in de kwaliteitszorg• Communicatie tussen school en ouders	Bedreigingen (extern) • Rekruteren van bevoegde leerkrachten binnen de Nederlandse en Vlaamse gemeenschap• Niet beschikken over eigen locatie

2.3 Achtergronden / Uitgangspunten

Met twintig leerlingen, twee bevoegde leerkrachten en veel steun van de Amerikaanse school zijn wij op 27 april 1992 gestart. De toenmalige schoolbevolking bestond uit kinderen die al lang weg waren uit Nederland en vaak voor de eerste keer in aanraking kwamen met geschreven Nederlands. Het eerste schooljaar bestond uit het opvullen van hiaten in (voornamelijk) spelling. In de daarop volgende jaren kwam nieuwe instroom doorgaans rechtstreeks uit Nederland zodat het accent verschoof naar het bijhouden van het moedertaal onderwijs. Inmiddels zijn er rond de 100 leerlingen, verdeeld over 11 groepen, 5 leerkrachten waaronder 1 directeur en naar gelang het aanbod ook een assistent. De Peutergroep bestaat uit nog eens 10 kinderen.

Het onderwijs op onze NTC-lessituatie wordt bepaald door het specifieke karakter ervan. Door de ouders van de kinderen die onze NTC-lessituatie volgen, is veelal bewust gekozen voor het Nederlands als moedertaal en voor Nederland en Vlaanderen als land waarmee speciale emotionele en culturele banden onderhouden worden. Ons onderwijs heeft daarom een uiterst belangrijke taak als centrum van de Nederlandse taal en cultuur en richt zich dan ook uitsluitend op de scholing op deze deelgebieden van het totale basis- en voortgezetonderwijs. Voor kinderen die na zekere tijd naar Nederland terugkeren wordt het mogelijk gemaakt soepel in te stromen binnen het Nederlands onderwijssysteem.

In maart 2006 is de school als experiment een peuterafdeling gestart. De achterliggende gedachte was om kinderen op zo jong mogelijke leeftijd op gestructureerde wijze met de Nederlandse taal in contact te brengen. Nu is de Peutergroep een wezenlijk deel geworden van de NTC Budapest.

De school maakt gebruik van twee locaties. Ten eerste als gast op de AISB (American International School Budapest) voor de groepen 3 t/m VO. Ten tweede in de Jokai Club voor de groepen 1 en 2 en de Peutergroep. De AISB ligt in een mooie groene omgeving net buiten Boedapest. De Jokai Club ligt in een rustige woonwijk. De locatie op de AISB is van alle faciliteiten voorzien en voldoet aan alle veiligheidsnormen. De Jokai Club behoeft de nodige aandacht op het gebied van hygiëne en veiligheid. De genomen maatregelen op dit gebied zijn voldoende maar niet optimaal. Voor beide locaties betaalt de school een vergoeding.

Externe ontwikkelingen: verwachtingen voor de toekomst

Er zijn een aantal externe ontwikkelingen waar wij als school op moeten reageren. De belangrijkste ontwikkeling is de professionalisering van het onderwijs in het buitenland en de onderwijskundige trend naar meer sociaal leren. Dit heeft onderwijsinhoudelijke en beleidsmatige consequenties. Onderwijsinhoudelijk ligt voor onze school de nadruk op het uitbreiden van de lestijd, de integratie van het gebruik van ICT in het taalonderwijs en het schoolbreed invoeren van coöperatieve lesvormen. Zie meer hierover in paragraaf 3.1.2. Beleidsmatig richt de school zich op een structurele aanpak van kwaliteitsbewaking. Naast het behouden van onze positie binnen de AISB voorzien we dat we moeten uitkijken naar een beter alternatief voor de Jokai Club.

Aangezien wij te gast zijn op de American International School in Budapest (AISB) en wij de laatste jaren onze positie binnen deze schoolorganisatie hebben moeten evalueren om tot een nieuwe samenwerking te komen, is het nodig met onze leerlingen een zodanige manier van werken te vinden die past bij de wensen en verwachtingen van de schoolleiding van de AISB. In december 2011 zullen in samenwerking met de AISB klassenregels worden opgesteld, vastgelegd en kenbaar gemaakt aan de leerlingen.

2.4 Missie

De NTC school Budapest staat open voor alle kinderen in Hongarije die Nederlands spreken dan wel begrijpen op een acceptabel niveau. De school creëert een inspirerende en hoogwaardige lesomgeving waarin kinderen de Nederlandse en Vlaamse cultuur herkennen en erkennen. Bovenal richt de school zich op een naadloze aansluiting op het Nederlandse taalonderwijs wat betekent dat de toetsing van de leerlingen volgens de door het Ministerie van Onderwijs gestelde richtlijnen plaatsvindt. De school biedt daartoe passend lesmateriaal en voor zo ver mogelijk, bevoegde leerkrachten. Tevens zorgt het bestuur van onze school voor een stabiele lesomgeving, waarin leerkrachten de ruimte krijgen zich te ontwikkelen en eigen initiatieven te ontplooiën. Professionalisering van de school d.m.v. een heldere structuur en kwaliteitscontrole is een van de belangrijkste speerpunten op de korte en middellange termijn.

2.5 Visie

De komende vierjarige periode zullen wij onze aandacht richten op alle punten zoals aangegeven in paragraaf 2.2: onze sterkte/zwakte analyse. Voor het behoud van de kwaliteit van ons onderwijs en beleid beschouwen wij die punten als primaire zorg.

2.6 Doelstellingen

In de visie is verwoord waar we de komende jaren naar toe willen werken. De volgende doelstellingen geven aan hoe onze school denkt dit te verwezenlijken.

1. Het bereiken van 120 uren per jaar
2. Systematisch werken volgens de Kwaliteitscyclus
3. Communicatie verbeteren tussen school en ouders

2.7 Activiteiten

Uitgaande van de doelstellingen die in paragraaf 2.6 geformuleerd zijn, zijn de volgende activiteiten geformuleerd:

1. Het bereiken van 120 lesuren per jaar

Beleidsvoornemen voor de komende 4 jaar is een zo passend mogelijk programma te vinden om de onderwijstijd van 120 uur te kunnen bereiken. We zullen daar ouders en onderwijsteam bij betrekken om tot een werkbare oplossing te komen. In het voorjaar van 2012 zal er hieromtrent een ouder en leerlingen enquête uitgaan. Onze belangrijkste taak blijft de uitbreiding zodanig in te zetten dat het niet te zwaar drukt op onze leerlingen en het budget. In september 2012 zullen we de uitkomsten evalueren en tot een beleidsvoornemen komen.

2. Systematiek in de kwaliteitszorg

Voortvarend op de kwaliteitsborging van de afgelopen 4 jaar is er door het bestuur nog een slag te maken door het uitwerken van de doelstellingen en activiteiten concreter (en SMART) te formuleren. Agenderen van verbeterpunten voor de bestuurshoudelijke vergaderingen zullen in de komende vier jaren systematisch gebeuren.

3. Communicatie verbeteren tussen school en ouders

Verbeteren van de communicatie tussen enerzijds het bestuur en de ouders en anderzijds tussen het onderwijsteam en de leerling/ouders. Vanaf volgend schooljaar wordt een draaiboek bijgehouden waarin de communicatiemomenten worden verzameld, geëvalueerd en zo nodig aangepast. Ook zullen aan ouders hun mening en verbeterpunten worden gevraagd. In het schooljaar 2014-2015 evalueren we het resultaat.

Activiteit	Planning	Verantwoordelijk
1 Het bereiken van 120 lesuren per jaar - ouder- en leerlingenenquête houden - beleid opstellen voor urenverdeling per schooljaar	- voorjaar 2012 - september 2012	Directie, Schoolteam, Bestuur
2 Systematiek in de kwaliteitszorg - planmatig werken: agenderen en opstellen van de verbeterplannen - uitvoeren, vastleggen in de kwaliteitsmap van bestuur, - evaluatie meenemen in agendering	- start in sept 2011 - september 2015	Bestuur, Directie
3 Communicatie verbeteren tussen school en ouders - vastleggen van communicatiemomenten met ouders/externen en de verbeterplan opstellen - oudertevredenheidsonderzoek houden - oudercontact-momenten optimaliseren - website herzien en verbeteren - evaluatie van resultaat	- start in sept 2011 - voorjaar 2012 - 2012-2013 - 2012-2013 - 2014-2015	Bestuur, Directie

2.8 Evaluatie vorig schoolplan

Speerpunten	Voornemen	Resultaten	Meegenomen naar huidig schoolplan of gerealiseerd?
Coöperatief Leren	Schooljaar 2008/2009		Ontwikkelpunt
Integratie ICT	Schooljaar 2010/2011	Schooljaar 2010/2011	Gerealiseerd
Onderwijstijd	Schooljaar 2010/2011	Schooljaar 2010/2011	Deels gerealiseerd
Kwaliteitszorg	Schooljaar 2010/2011	Schooljaar 2010/2011	Deels gerealiseerd

De invoering van Structureel Coöperatief Leren is mede door de veranderingen in het leerkrachtenteam niet volledig gerealiseerd.

Er wordt door de meeste leerkrachten gewerkt met coöperatieve werkvormen, maar het is niet gelukt Coöperatief leren structureel in te voeren. Het schooljaar 2011-2012 starten we met 3 nieuwe leerkrachten. Van degenen die zich verdiept hebben in de mogelijkheden van het Coöperatief leren zijn er dan nog slechts twee over. Dit betekent dat het team een nieuwe impuls nodig heeft. Het doel is om de komende jaren opnieuw ruimte te geven aan dit voornemen. Onder andere door de nieuwe leerkrachten deel te laten nemen aan bijscholingen op dit gebied en het een prominente plaats te geven op de agenda.

Doordat uit onze evaluatie van de onderwijstijdverdeling bleek dat deze niet optimaal is, hebben we gekozen om de komende periode hier weer een beleidsactiviteit van te maken. Hiervoor zullen we nogmaals een digitale (ouder) enquête opstellen.

De kwaliteitszorg is bestuurlijk gezien nog niet structureel ingevoerd. De oorzaak hiervan is mede door de wisselingen van alle bestuursposten.

3. Het onderwijs

3.1 Algemeen

Ons NTC onderwijs heeft als doelstelling aan te sluiten bij het onderwijs in Nederland, zodat kinderen bij terugkeer naar Nederland, zoveel als mogelijk, aansluiting vinden in het Nederlandse onderwijs. We richten ons zowel in het Basisonderwijs als in het Voortgezet Onderwijs op het toewerken naar de kerndoelen zoals deze geformuleerd zijn voor de deelvaardigheden van de Nederlandse taal.

Het onderwijs in de Nederlandse taal is er op gericht dat de leerlingen:

- Vaardigheden ontwikkelen waarmee ze de Nederlandse taal doelmatig gebruiken in situaties die zich in het dagelijks leven voordoen.
- Kennis en inzicht verwerven omtrent betekenis, gebruik en vorm van de taal.
- Plezier hebben of houden in het gebruiken en beschouwen van de taal.
- Kennis, inzicht en vaardigheden verwerven om hun mogelijkheden als speler van een rol te vergroten.

We onderscheiden in ons lesaanbod de deelgebieden spreken en luisteren, lezen, schrijven (spellen), taalbeschouwing en woordenschat.

Aangezien wij streven naar aansluiting bij het onderwijs in Nederland en vanaf groep 3 alleen R1 en R2 kinderen aannemen (zie hiervoor ook paragraaf 3.1.1), werken wij zoveel als mogelijk met homogene groepen, waarin de leerlingen met dezelfde materialen aan het werk gaan. Als blijkt dat een leerling de leerstof om welke reden dan ook niet aankan, worden alternatieve materialen gebruikt om toch zoveel mogelijk tot eenzelfde aanbod te komen. Dit houdt in dat er vanaf groep 3 geen plan is gebaseerd op de verschillende taalrichtingen.

Uiteraard wordt bij de voorbereiding van elk nieuw schooljaar rekening gehouden met de samenstelling van de groep. De leerstof wordt aangepast aan het taalniveau van de betreffende leerlingen. Het niveau van nieuwe leerlingen wordt aan het begin van de instroming getoetst.

Uitgaande van de verschillende NTC-richtingen in onze leerlingenpopulatie worden de doelstellingen voor het taal en leesonderwijs nader omschreven. Met name bij het opstellen van de onderwijsinhoud komt de complexiteit van ons NTC-onderwijs naar voren: hoe creëren we voldoende taalgebruikssituaties die motiverend voor de leerlingen zijn, terwijl we tegelijkertijd voldoen aan de gestelde doelstellingen.

Een gedegen voorbereiding, zowel didactisch en organisatorisch als wat betreft de keuze van materialen vinden we noodzakelijk om kwalitatief goed werk te leveren. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat we doublures met het dagonderwijs willen voorkomen.

De cultuurlessen beogen het in stand houden en versterken van de verbondenheid met de Nederlandse cultuur en een makkelijke terugkeer naar Nederland/Vlaanderen te bevorderen. Deze lessen cultuur worden gegeven ter ondersteuning van en als aanvulling op de Nederlandse taallessen.

3.1.1 Doelstellingen

Uitgangspunten

NTC Richting 1

Ons NTC-onderwijs heeft in deze situatie als doelstelling aan te sluiten bij het onderwijs in Nederland. We richten ons op het toewerken naar de kerndoelen zoals deze geformuleerd zijn voor de deelvaardigheden van de Nederlandse taal en de tussendoelen zoals geformuleerd voor de verschillende jaargroepen. De kerndoelen en tussendoelen zijn weergegeven in bijlage 1,2 en 3.

NTC Richting 2

Wanneer een van de ouders Nederlands spreekt met het kind en de taal van de andere ouder samenvalt met de dagschooltaal, heeft de leerling te maken met twee talen. Het Nederlands zal vaak niet de dominante taal zijn binnen het gezin. Ons onderwijs streeft er naar de kerndoelen zoals deze geformuleerd

zijn voor de deelvaardigheden van de Nederlandse taal en de tussendoelen zoals geformuleerd voor de verschillende jaargroepen eventueel iets later te bereiken.

Omdat de startsituatie anders is, is veelal in de lagere leerjaren gebruik van aanvullende leermiddelen en didactieken noodzakelijk.

Bij het maken van lesplanningen voor NTC richting 2 kinderen is de meertaligheidsproblematiek nadrukkelijk aanwezig; het kind groeit op met twee talen. Extra aandacht wordt besteed aan auditieve aspecten, Nederlandse klanktekenkoppeling, het (voortgezet) lezen, de spelling en woordenschatuitbreiding. Het bepalen van de lesinhoud in deze situatie hangt af van het niveau van Nederlandse taalbeheersing. Indien nodig worden additionele leermiddelen en didactieken toegepast, waarbij het bereiken van de kerndoelen richtinggevend zal zijn bij het bepalen van de onderwijshoud.

NTC Richting 3

Bij NTC Richting 3 is de leeftijd waarop met de lessen Nederlands begonnen wordt, evenals het Nederlandse taalaanbod binnen het gezin, een belangrijke factor. Indien er thuis niet of nauwelijks Nederlands wordt gesproken zullen de vorderingen gering zijn.

Doelstelling

De NTC Budapest heeft in overleg met alle gelederen beslist om vanaf groep 3 geen Richting 3 leerlingen toe te laten. Om ouders van Richting 3 leerlingen toch zoveel mogelijk tegemoet te komen en hen de kans te geven hun kind minstens een Richting 2 niveau te laten behalen, hebben wij in 2006 een peuterschool opgericht, waar de leerlingen vanaf hun 2e levensjaar terecht kunnen. Pas na groep 2 wordt bekeken of het kind het vereiste taalniveau bereikt heeft om de leerstof van groep 3 aan te kunnen.

In de eerste schooljaren (peutergroep en groep 1 en 2) streeft het NTC-onderwijs ernaar Nederlands als vreemde taal aan te leren, uitgaande van het individuele startniveau. Het accent ligt op het verbeteren van de mondelinge taalvaardigheid, luisteren en spreken. Zo gauw als mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de leermiddelen van NTC Richting 1 en 2.

Om bovenstaande doelstellingen te kunnen bereiken is het aanbrengen van een basiswoordenschat van wezenlijk belang. Dat betekent dat het opbouwen en uitbreiden van de woordenschat systematisch moet worden aangepakt.

Eén van de overige uitgangspunten van de NTC Budapest is dat kinderen het best tot hun recht komen in een veilige leeromgeving. Zij moeten zich gewaardeerd en geaccepteerd voelen.

Wij besteden daarom aandacht aan de omgangsvormen tussen de leerlingen onderling en tussen leraar en leerling. Wij proberen onze leerlingen te leren dat het belangrijk is elkaar te accepteren en dat we elkaar zoveel als mogelijk positief benaderen.

Om tegemoet te komen aan bovengenoemde doelstellingen streeft de NTC Budapest ernaar zoveel mogelijk momenten te creëren waarin de leerlingen door samen te werken dit kunnen bereiken. Onze school is ervan overtuigd dat onze leerlingen met inzet van Structureel Coöperatief Leren betekenisvol en met respect naar elkaar de kerndoelen van de Nederlandse Taal kunnen behalen.

Daarnaast heeft de NTC School Budapest aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van haar leerlingen en poogt de leerlingen mogelijkheden te bieden hun talenten te ontwikkelen. Daarom besteedt de school tijd en geld aan de inzet van gasten uit Nederland, die met hun expertise op een bepaald gebied de leerlingen uitdagen op een andere manier met de Nederlandse taal om te gaan (schrijvers, filmregisseurs, kunstenaars in de klas).

3.1.2 *Omgaan met verschillen*

Wij hebben ons verdiept in de mogelijkheden van adaptief onderwijs. Wij zien dit meer als een vorm van gedifferentieerd leren. In de komende vier jaar willen wij ook het gedifferentieerd leren zoveel als mogelijk voortzetten. Bij onze invulling hiervan leggen wij het accent op uitdaging, ondersteuning en vertrouwen als kernbegrippen binnen het pedagogisch klimaat.

Ons streven is om tijdens de lessen te komen tot een goede combinatie van zelfstandig werken en samenwerken van leerlingen. Bij het zelfstandig werken kan differentiatie in het materiaalaanbod plaatsvinden. Het samenwerken bestaat soms uit het samen verwerken van opdrachten uit het taalboek, maar met cooperatieve werkvormen, waarbij de leerlingen zich in tweetallen of in groepjes voorbereiden op toetsen, presentaties en/of projecten.

Daarvoor willen we blijven investeren in recente materialen, inclusief educatieve software en materialen die leerlingen zelf of onderling kunnen corrigeren. Daarnaast willen wij de leerkrachten nader toerusten om zelfstandig en samenwerkend leren te begeleiden. Bijvoorbeeld door deelname aan bijscholingscursussen te faciliteren.

Binnen onze NTC school hebben we te maken met kleine groepen met verschillende taalniveaus (maximaal 14 leerlingen). Wij hebben in het Primair Onderwijs gekozen om met jaargroepen te werken en combinatiegroepen zoveel mogelijk uit de weg te gaan. Dit om de, in de weinige tijd die ons wekelijks ter beschikking staat, aandacht te kunnen schenken aan de niveaus binnen een leeftijdsgroep en niet daarnaast te differentiëren naar leeftijd en ontwikkelingsniveau.

Door middel van gedifferentieerde instructie en goed klassenmanagement proberen we tegemoet te komen aan de verschillen binnen een jaargroep.

Klassenmanagement heeft niet alleen tot doel het managen van de groep als geheel, maar het accent ligt op het organiseren van zinvolle leermomenten voor alle kinderen.

Binnen onze school wordt gebruik gemaakt van gedifferentieerde instructie. Dit is een mix van klassikale instructie, instructie in kleinere groepen en individuele instructie. Afhankelijk van de leerdoelstelling vinden er grote of kleine groepsactiviteiten plaats, ofwel wordt er individueel gewerkt. Een aantal activiteiten, zoals bijv. startactiviteiten, mondelinge vaardigheidsactiviteiten en culturele activiteiten, lenen zich goed voor een klassikale instructie, waarna in de verwerkingsfase gedifferentieerd gaat worden.

Factoren die onderdeel uitmaken van ons klassenmanagement zijn: de inrichting van de klas en het stimuleren en faciliteren van het zelfstandig werken en gebruik maken van coöperatieve werkvormen. Voor instructies aan kleinere groepen wordt gebruik gemaakt van de zgn. instructietafel. Deze staat zo opgesteld dat de leerkracht aan een groepje kinderen instructie kan geven, zonder de andere leerlingen te storen. Ook zetten wij tafels zo neer, dat kinderen in groepjes samen kunnen werken. Verder zorgen we ervoor dat leerlingen materialen die ze nodig hebben, makkelijk kunnen pakken, zonder andere kinderen te storen.

Het zelfstandig werken wordt gestimuleerd, zodat de leerkracht rustig instructie kan geven aan andere groepjes. Hiervoor zijn de volgende aspecten onmisbaar:

- Vooraf instructie gericht op het zelfstandig werken (zie informatie directe instructiemodel op website stichting NOB).
- Regels en routines, het nakomen van afgesproken regels is van belang.
- Leerlingen verantwoordelijk maken voor eigen leren, dit kan ondermeer door het werken met een taakblad, vooraf aangeven wat leerlingen kunnen doen bij moeilijkheden, leerlingen zelf werk laten controleren, leerlingen laten samenwerken (gebruik van zelfcorrigerende materialen en software is hierbij nuttig).
- Uitdagende betekenisvolle opdrachten, die niet te moeilijk, maar ook niet te makkelijk zijn.
- Een positieve houding van de leerkracht wanneer de kinderen zelf initiatieven en verantwoordelijkheid nemen.

Deze aspecten geven kinderen ruimte en gelegenheid een eigen leerstijl te ontwikkelen. Daarbij in eigen tempo aan bepaalde taken te werken en opent de mogelijkheid verrijkingsstof dan wel remediërend materiaal aan te bieden.

Bij het gebruik maken van coöperatieve werkvormen, werken de leerlingen in kleine groepjes op een gestructureerde manier samen aan één opdracht. Essentieel is dat de opdracht zo wordt geformuleerd dat de leerlingen wel samen móeten werken om succesvol te zijn. Ook hierbij worden weer duidelijke regels gehanteerd. (Structureel coöperatief leren, www.RPCZ.nl)

3.1.3 Interactief onderwijs

In de komende vier jaar zetten wij de door ons verworven inzichten op het gebied van taalonderwijs voort. Zowel in het Primair onderwijs (PO) als in het Voortgezet Onderwijs (VO) wordt gestreefd de drie pijlers van interactief taalonderwijs (betekenisvol leren, sociaal leren en strategisch leren) te bereiken door tussendoelen te formuleren, de inrichting van de ruimte af te stemmen op de groep en stimulerend leerkrachtgedrag.

De keuze voor Taal actief versie 3 voor het PO een aantal jaar geleden werd o.a. ingegeven door de mogelijkheden die deze methode biedt tot interactie tussen de leerlingen. Naast de taalmethode maken wij zowel in het PO als in onze VO afdeling gebruik van de teksten van Nieuwsbegrip en delen uit de Cultuurmap van de Stichting NOB, waar ook aandacht is voor interactief leren.

Klassenregels worden door de leerlingen in samenwerking met het leerkrachtenteam geformuleerd. Een aanzet daarvoor werd tijdens de zomerweek in juni 2010 gegeven, toen groep 8 en de VO groepen een Grondwet voor de NTC Budapest geformuleerd hebben. Deze zal als basis dienen voor de te ontwikkelen school- en klassenregels.

In het Voortgezet Onderwijs is gekozen om vanaf het schooljaar 2009-2010 de methode Nieuw Nederlands te gebruiken. Eén van de doorslaggevende redenen om voor deze methode te kiezen is het interactieve karakter van de methode.

Zoals al eerder vermeld draagt onze school het Structureel Coöperatief Leren (SCL) een warm hart toe. Wij proberen met een aantal werkvormen het samen leren te bevorderen.

De opvatting achter samenwerkend leren is dat het leren krachtiger kan zijn wanneer de docent leerlingen in staat stelt om regelmatig met elkaar te overleggen en elkaars expertise te benutten. Het samenwerken dient echter sterk gestructureerd te worden, om te voorkomen dat sterke of dominante leerlingen hun stempel drukken op de groep en zwakkere of stillere leerlingen zich binnen de groep op de vlakte kunnen houden. De structurering van de leeromgeving waarborgt dat leren binnen een duo of team voldoet aan een aantal aspecten:

- **Gelijkwaardige deelname van alle leerlingen aan een taak,**
- **Individuele aansprakelijkheid op het resultaat,**
- **Positieve wederzijdse afhankelijkheid tussen de teamleden en tot slot**
- **Simultane activiteit.**

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat SCL een toename in het leereffect kan hebben tot wel 28 %. Voorwaarde hierbij is dat aan bovenstaande criteria wordt voldaan. Groepswork dat niet gestructureerd is om aan bovenstaande criteria tegemoet te komen, kan daarentegen zelfs een averechts effect hebben op de leerresultaten omdat leerlingen niet aan bod komen, meeliften op kennis van anderen of de kans krijgen gemakkelijke deeltaken voor hun rekening te nemen waardoor ze weinig bijleren.

SCL werkt vanuit het principe dat leerlingen in heterogene groepen samen werken. Doordat binnen het team iedereen individueel aansprakelijk is voor het leren van het team, wordt samen werken tussen leerlingen van verschillend niveau noodzakelijk. Alleen als elk teamlid meedoet, kan het team de taak volbrengen. Dit heeft tot gevolg dat zwakkere leerlingen leren van de aanpak van sterke groepsleden. De sterkere leerling echter leert op andere manieren tegen het probleem aan te kijken dan hij al deed. Door hardop zijn gedachten te formuleren tijdens het uitleggen aan de zwakke leerling breidt hij zijn eigen

repertoire aan mogelijke oplossingen van het probleem immers uit. Het resultaat is dat het product dat in teamverband tot stand komt beter is dan zelfs dat van de beste leerling alleen.

Door in heterogene groepen te werken aan de stof treden er nog enkele effecten op. Ten eerste ontstaat er een betere sfeer tussen leerlingen omdat zij zien dat de ander een bijdrage levert aan hun eigen leren. Door veel samen te werken neemt bovendien het respect voor elkaar toe, de sfeer binnen het team en de klas als geheel verbetert. De docent stimuleert het gevoel van veiligheid en onderling respect actief door regelmatig activiteiten in te zetten die de cohesie binnen de klas of de teams vergroot. Deze activiteiten hebben een sociaalinteractief karakter en zijn niet leerstofgebonden.

Een aspect dat van belang is, is de tijds winst die SCL kan opleveren. Door leerlingen binnen hun teams te laten uitwisselen (4 leerlingen om de beurt aan het woord) in plaats van in de klas (15 leerlingen een voor een aan het woord laten) wordt veel lestijd gewonnen. Bovendien is de tijd dat leerlingen zelf actief bezig zijn beduidend langer: men is meer en vaker aan het woord binnen de kleine groep dan in de klas als geheel.

Bovenstaande effecten van SCL kunnen daarom oplossingen bieden voor een aantal problemen die zich binnen het NTC onderwijs voordoen:

- De beperkte lestijd van 2,5 uur per week wordt efficiënter benut. Leerlingen zijn binnen die tijd actiever bezig en leren meer dan binnen een traditionele vorm van onderwijs.
- Doordat leerlingen van verschillende scholen en met verschillende achtergronden het NTC bezoeken, is er gebrek aan saamhorigheid tussen leerlingen. Vaak komen eenlingen er moeilijk tussen. Werken in teamverband met ondersteuning in de vorm van team- en klassenbouwers vergroot het groepsgevoel ook voor deze kinderen. Iedere leerling is immers onmisbaar binnen het team en iedereen is zich daar van bewust.
- De heterogeniteit van leerlingen in het NTC onderwijs is niet langer een nadeel. Door in heterogene teams te werken neemt voor alle leerlingen de leerwinst toe. De som is groter dan het geheel der delen.

SCL is inzetbaar als didactiek binnen elke gewenste methode of activiteit. Door in de verwerkingsfase zorgvuldig bepaalde structuren in te zetten die passen bij het leerdoel zorgt de docent voor een optimale leeromgeving. Naast SCL blijven klassikale of gedifferentieerde instructie van groot belang tijdens de aanbestedingsfase van nieuwe leerstof.

Bronnen: Kagan, S (1994), Cooperative learning. NOB-Bijbscholingscursus Structureel Coöperatief leren, Bazalt.

3.1.4 Inzet van ICT

De afgelopen vier jaar heeft de computer een steeds duidelijkere plek ingenomen in ons onderwijs. Er werden laptops aangeschaft en afspraken gemaakt met de AISB over het gebruik van de aanwezige computer in de leslokalen. Wij zetten de computer momenteel voornamelijk in voor het tonen van educatieve filmpjes en het opzoeken van passende informatie.

In de VO afdeling worden de laptops van de school ingezet om opdrachten op de computer gezamenlijk te verwerken. Wij hebben bewust gekozen de computer niet individueel in te zetten tijdens de lesmomenten, aangezien onze doelstelling is onze leerlingen zoveel als mogelijk in interactie met elkaar en de leerkracht te laten werken. Wel geven wij regelmatig huiswerk mee, waarvoor de leerlingen thuis met de computer aan de slag moeten, zoals het spellingprogramma Woordkasteel, Wikiwijs, www.entoen.nu.nl etc.

Voor nieuwsbegrip, informatieverzameling en interpretatie worden de leerlingen strategieën aangeleerd om in digitale bronnen informatie te zoeken en te ordenen.

Wij houden daarbij rekening met de vaardigheden die op de dagschool van onze leerlingen aangeleerd worden.

Om de leerkrachten de benodigde vaardigheden bij te brengen, bestaat, indien de behoefte er is, de mogelijkheid tot bijscholing. In de meeste gevallen zijn de leerkrachten voldoende geschoold in de toepassingsmogelijkheden van ICT doordat zij recent afgestudeerd zijn of bijscholingscursussen gevolgd hebben.

In een aantal lokalen heeft de leerkracht beschikking over een digitaal schoolbord, maar dit is afhankelijk van wat de gastschool ter beschikking stelt. Degenen die het geluk hebben een digitaal bord te hebben, maken daar dankbaar gebruik van.

3.1.5 Onderwijstijd

NTC Budapest zorgt ervoor dat er voldoende tijd is voor leerlingen om zich het leerstofaanbod eigen te maken. Wij hebben - om het NTC onderwijs succesvol te kunnen laten verlopen - als richtlijn een minimum aantal gewenste onderwijsuren van 110 uren per jaar c.q. 2,5 uur per week en enkele zaterdagdagen. Deze tijd zien wij als een centrale schakel tussen het leerstofaanbod dat de leraar in de klas verzorgt en de resultaten die leerlingen behalen. Wij realiseren ons dat kinderen in Nederland - met 8 uur taalonderwijs per week - al moeite hebben de kerndoelen Nederlandse taal te halen: het behalen van de kerndoelen in 2,5 uur per week door NTC leerlingen noodzaakt ons in ieder geval tot het optimaliseren en maximaliseren van de schaarse onderwijstijd en tot het stellen van leerstofprioriteiten.

De **feitelijke** onderwijstijd maximaliseren wij door het treffen van de volgende maatregelen:

- Onze locatie voert een actief beleid om onnodig verlies van deze schaarse onderwijstijd tegen te gaan: we zorgen ervoor dat de lessen op tijd beginnen, gaan ordeverstoringen tegen en doen er alles aan om lesuitval te voorkomen. De leertijd breiden we uit door het geven van huiswerk.
- Wij houden de tijd voor niet-onderwijsinhoudelijke zaken – klassenmanagement, administratie, organisatie – tijdens de les zo beperkt mogelijk.

De **netto** onderwijstijd optimaliseren wij door:

- De tijd dat leerlingen actief met de stof bezig zijn te vergroten. Inzet van structuren uit Structureel Coöperatief leren verhoogt de interactiegraad doordat leerlingen simultaan actief zijn binnen een kleine groep.
- Onderwijs op maat door leerlingen zelfstandig te laten werken. Leerlingen met extra onderwijsbehoeften krijgen zo extra leertijd.
- Het stellen van prioriteiten in de aan te bieden leerstof: welke leerstofinhoud moet zeker wél en welke in mindere mate aan bod komen in onze taallessen. Het hangt vooral ook van het onderwijs in de dagschool af hoe het precieze leerstofaanbod van de leslocatie NTC vorm krijgt (is dat onderwijs bijvoorbeeld zodanig dat voor deelgebieden ook de Nederlandse kerndoelen worden bereikt, dan hoeft de leslocatie NTC aan die deelgebieden minder aandacht te besteden).

De onderwijstijd is – zoals al eerder in dit plan aangegeven – opnieuw een aandachtspunt voor de komende periode. Wij willen ernaar streven de door de Inspectie van Onderwijs vastgestelde 120 uur zo dicht mogelijk te benaderen afgestemd op de specifieke situatie van onze school.

In 2007 hebben wij middels een enquête de ouders gevraagd mee te denken over het verhogen van het aantal lessen per jaar van 87,5 uur naar 120 uur. Uit deze enquête kwam naar voren, dat de meeste ouders, in verband met sportactiviteiten op de zaterdag, de voorkeur gaven aan een aaneengesloten week van 20 uur boven 4 zaterdagdagen per jaar (totaal van 30 uur). Wij hebben toen besloten om alle meningen tegemoet te komen en twee toetszaterdagdagen per jaar van 3 uur te organiseren en een zomerweek van 3 x 5 uur. Sindsdien hebben wij twee maal een zomerweek georganiseerd, waarbij om verschillende redenen toch relatief veel leerlingen absent bleken te zijn.

Voor het komende schooljaar hebben wij daarom 5 zaterdagdagen (waarvan twee toetszaterdagdagen) gepland.

In het voorjaar van 2012 willen wij ouders en leerlingen middels een enquête hun mening laten geven over de verschillende manieren die wij uitgetoetst hebben om tot het door de Inspectie van het Onderwijs voorgeschreven aantal uren te komen.

Met de uitkomst van deze enquête in de hand hopen wij tot de uiteindelijke beslissing omtrent de 30 uur extra onderwijstijd te komen.

Onze belangrijkste taak blijft de uitbreiding zodanig in te zetten dat het niet te zwaar drukt op onze leerlingen en het budget. In september 2012 zullen we de uitkomsten evalueren en tot een beleidsvoornemen komen.

3.2 Primair onderwijs (PO)

3.2.1 *Het onderwijsaanbod*

Onze onderwijskundige doelen zijn gebaseerd op de kwaliteitscriteria die de Nederlandse overheid hanteert en op de criteria die wij zelf hanteren, uitgaande van onze visie.

Voor de komende jaren hanteren we de volgende kwaliteitscriteria:

- voldoen aan de kerndoelen Taal primair onderwijs;
- het organiseren van een cultuurplan toegespitst op de leerlingenpopulatie van de NTC Budapest.

Het NTC-onderwijs heeft als doelstelling om leerlingen bij terugkeer naar Nederland zoveel mogelijk aansluiting te laten vinden in het Nederlandse onderwijs. Onze leerlijnen zijn gericht op de kerndoelen zoals deze geformuleerd zijn voor de deelvaardigheden van de Nederlandse taal.

Wij besteden zorg aan de doorlopende leerlijn. Er is een vloeiende overgang tussen de verschillende bouwen in het PO en de overgang van PO naar VO verloopt soepel door het gebruik van overdrachtsdocumenten en een goede begeleiding van de leerkrachten. Daarnaast maken wij gebruik van moderne taalmethodes (groep 4 t/m 8 Taalactief versie 3 en in het VO Nieuw Nederlands), waardoor de doorgaande lijn ook bij veranderingen in het leerkrachtenteam gewaarborgd blijft.

Het cultuuraanbod krijgt de komende jaren een prominentere plaats in ons onderwijs.

Bij de keuzes die wij maken houden wij te allen tijde rekening met het onderwijsaanbod op de verschillende dagscholen.

3.2.2 *Taalaanbod*

De NTC Budapest heeft op het moment van schrijven nog geen beslissing genomen of er in de komende vier jaar een nieuwe methode wordt aangeschaft voor het PO. Wij wachten op advies van de Stichting NOB hierin.

Wij zijn nog tevreden met de door ons gebruikte methode en zeker met de aanvullende materialen en de inzet van het internet proberen wij op zo efficiënt mogelijke wijze te zorgen voor de implementatie van de referentieniveaus. Wij zijn alert op veranderingen op onderwijskundig gebied en bekijken regelmatig op welke onderdelen de doorgaande lijn kan worden versterkt.

Het is ons bekend dat de stichting NOB zich weer aan het oriënteren is. Ook wij zullen ons intussen blijven informeren.

Onder een overzicht van het onderwijsaanbod in het PO:

Vakgebied	Doelen van de school	Methoden / materialen	Didactisch handelen in de praktijk
Technisch lezen	<i>Groep 1-2</i> beginnende geletterdheid: verhaalbegrip / woordenschat werkt), taalbewustzijn en klanktekenkoppeling Aanvankelijk Lezen: groep 3 de klanktekenkoppeling en het leren lezen van Nederlandse woorden en zinnen <i>Voortgezet lezen</i> : goed technisch leren lezen en begrijpen van moeilijkere woorden en teksten	- Ik en Ko - De Leessleutel 1-2 (groep 1 en 2) - De Leessleutel 3 (groep 3) - De leesmap van Henk Rebel	Zie groepsmap in de klas van elke leerkracht waarin lesinformatie staat weergegeven.
Begrijpend lezen	<i>Groep 4-8 Voortgezet lezen</i> : goed technisch leren lezen en begrijpen van moeilijkere woorden en teksten (avi4-9)	- Nieuwsbegrip - Diverse leesboekjes ingedeeld in niveaus voor groepen 3/8 - ABCDE-ikbegrijp het	
Mondelinge taalvaardigheid	Vergroten van spreek- en luistervaardigheid in verschillende situaties	- De Leessleutel 1-2 (groep 1 en 2), De Leessleutel 3 (groep 3). - Taal actief 3 en NTC module Mondelinge vaardigheden geïntegreerd met taalbeschouwingsopdrachten, leesopdrachten, stelopdrachten en informatieverwerkopdrachten	Zie groepsmap
Taal-beschouwing	Inzicht krijgen in de opbouw van woorden / zinnen / teksten in Nederlandse taal	- De Leessleutel (groep 3) - Taal actief 3 en NTC module	Zie groepsmap
Stellen en informatie-verwerking	Stelopdrachten met gevarieerde doelstellingen kunnen maken, (zie ook tussendoelen gevorderde geletterdheid strategisch schrijven en informatie-verwerking voor advies website NOB)	- De Leessleutel (groep 3) - Taal actief 3 en NTC module Toepassingsgerichte stelopdrachten, die zich lenen voor zelfstandige werkopdrachten in de klas en huiswerkopdrachten.	Zie groepsmap

Vakgebied	Doelen van de school	Methoden / materialen	Didactisch handelen in de praktijk
Woordenschat	Verbreiding en verdieping van de woordenschat	- De Leesleutel (groep 3) - Taal actief 3 en NTC module Woordenschatlijn, software	Zie groepsmap. Veel aandacht voor werken met thema's voor het leren in betekenisvolle situaties. Inzet van de woordenschatdidactiek volgens 4 takt: - Voorbewerken - Semantiseren - Consolideren - Evalueren
Spelling	De spelling van de Nederlandse taal zo goed mogelijk kunnen hanteren	- De Leesleutel (groep 3) - Taal actief 3 en NTC module	
Cultuur	Kennismaken van de Vlaamse en Nederlandse cultuur	- NederLAND INZICHT	

Onderwijsaanbod NTC Richting 3 (peuters en groep 1 en 2):

	Doelen van de school	Methoden / materialen	Didactisch handelen in de praktijk
Mondelinge taalvaardigheid Woordenschat	1. Beheersen van belangrijke taalfuncties waarmee de leerling in situaties op school en daarbuiten in aanraking komt. Daarvoor moet hij de meest frequente woorden die gangbaar zijn in dergelijke situaties beheersen. 2. Beheersing Nederlandse klanken. 3. Beschikken over de meest elementaire: - functiewoorden: bijv. lidwoorden, voorzetsels, voornaamwoorden, - grammaticale structuren: bijv. mededelende, vragende en bevelende zinnen - zinstypen: bijv. ontkenningen, woordvolgorde, verschillende tijdsvormen	Peuters, Groep 1 en 2: - Puk en Ko - Praatboeken - Delen uit De Leesleutel 1 en 2 - Internet (o.a. digitale prentenboeken)	Zie groepsmap Veel aandacht voor werken met thema's voor het leren in betekenisvolle situaties Inzet van de woordenschatdidactiek volgens 4 takt: - Voorbewerken - Semantiseren - Consolideren - Evalueren

3.2.3 Woordenschataanbod

Voor NTC-leerlingen geldt over het algemeen dat ze een kleinere Nederlandse woordenschat hebben, omdat ze minder en in minder verschillende situaties geconfronteerd worden met de Nederlandse taal. Het is van groot belang om in het onderwijsaanbod en didactiek hiermee rekening te houden. Om een taal goed te spreken en te begrijpen is voldoende kennis van woorden nodig. Dit gaat niet alleen om het aantal woorden, maar ook over de betekenisaspecten (het concept) van een woord. Dit wordt ook wel diepe woordkennis genoemd.

Als er sprake is van tekorten in de woordkennis, zal een leerling minder profiteren van een les. Dit heeft tot gevolg dat een nog groter tekort in woordkennis ontstaat. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken is gerichte aandacht op woordenschatuitbreiding van groot belang.

De NTC Budapest poogt een onderwijssituatie te creëren die zowel kwantitatief als kwalitatief is gericht op het vergroten van het Nederlandse taalaanbod.

In het onderwijskundig handelen willen we gaan voldoen aan de volgende criteria:

1. De leerkracht maakt gebruik van de didactiek van M. Verhallen:
 - Voorbewerken,
 - Semantiseren (uitleggen),
 - Consolideren (oefenen),
 - Controleren.
2. De leerkracht heeft kennis van woordenschatonderwijs.
3. Er wordt gewerkt met leermiddelen die voldoen aan de juiste didactiek (thematische ordening, visuele ondersteuning, herhaling).
4. Er worden woordleerstrategieën aangeleerd zodat leerlingen zichzelf ook nieuwe woorden kunnen aanleren en de concepten van bekende woorden kunnen uitbreiden. Het woordveld neemt een centrale plaats in als didactisch hulpmiddel.
5. Woordenschatonderwijs vindt plaats in een contextuele situatie. De leerkracht maakt gebruik van de teksten die aan bod komen bij het thema, begrijpend lezen teksten en cultuuronderwijs om de woordenschat uit te breiden en behandelt de woordenschat uit deze teksten alvorens de teksten zelf te behandelen.
6. De leerkracht is zich bewust van het feit dat binnen de gegeven lestijd slechts een beperkt aantal woorden kan worden aangeleerd en maakt daarom een bewuste keuze gebaseerd op nut en frequentie.
7. Registratie: de leerkracht registreert de aangeboden thema's en de daar bij behorende woorden, en gaat ook na of deze lesstof beheerst wordt.
8. De mondelinge activiteiten liggen in de lijn van het thema van het woordenschatonderwijs.
9. Om deze didactiek ook bij wisselende teams vast te kunnen houden, krijgen nieuwe leerkrachten de mogelijkheid bijscholingscursussen te volgen.
10. De school/leerkracht adviseert de ouders over de rol die zij kunnen spelen in het ontwikkelen van de woordenschat. Te denken valt aan:
 - adviezen over het gebruik van het Nederlands thuis
 - de rol van tv, video's en geschikt leesmateriaal

3.2.4 Cultuuronderwijs

Het begrip cultuur wordt in verschillende betekenissen gebruikt. In brede zin wordt het gebruikt voor alles wat door de samenleving wordt voortgebracht; 'cultuur' wordt dan tegenover 'natuur' gesteld. In engere zin wordt het gebruikt voor kunstuitingen en wetenschap. Om een definitie van cultuur te vinden die werkbaar is voor het onderwijs moeten we kijken naar een beschrijving van het begrip dat tussen de brede en smalle betekenis inzit. Als we de algemene ontwikkeling van kinderen optimaal willen ondersteunen moeten we een middenweg van het begrip cultuur omschrijven waarbij de elementen geschiedenis, tradities en

vieringen, topografie, kunst, wetenschap, taal, politiek en godsdienst aan bod komen.

Momenteel onderzoeken wij hoe de NTC Budapest vorm kan geven aan haar cultuuronderwijs in de groepen 4 tot en met 8. Het onderzoek, dat in de herfst van 2011 zal worden afgerond, zal een plan opleveren waarmee de leerkrachten in hun groepen aan de slag kunnen gaan waarbij de schoolbrede aanpak en doorgaande lijn de kwaliteit van het cultuuronderwijs waarborgt zodat de leerlingen zich maximaal kunnen ontwikkelen.

Onderwijs in Nederlandse cultuur beoogt het in stand houden en versterken van de verbondenheid met de Nederlandse cultuur om een succesvolle terugkeer naar Nederland te bevorderen. In de huidige situatie wordt cultuuronderwijs gegeven ter ondersteuning van en als aanvulling op de Nederlandse taallessen waarbij de onderwerpen zoveel mogelijk geïntegreerd worden in het taalonderwijs. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende aanvullende materialen zoals: NederlandInzicht van Stichting NOB, websites (jeugdjournaal, het klokhuis, schooltv beeldbank etc.), Nederlandse films en Nieuwsbegrip teksten. Daarnaast besteden wij aandacht aan tradities en vieringen zoals Sinterklaas en Koninginnedag en organiseren wij culturele evenementen waarbij filmregisseurs, kunstenaars en schrijvers worden uitgenodigd.

Omdat cultuur zoveel verschillende begrippen bevat bestaat er helaas geen 'kerndoel cultuur' en dus ook geen leerlijnen voor cultuur die opgevolgd kunnen worden door de leerkrachten. We kunnen elementen van cultuur terugvinden in onder andere de kerndoelen voor Oriëntatie op jezelf en de wereld en bij de kerndoelen voor Kunstzinnige oriëntatie.

Een enquête onder de ouders gehouden in juni 2011 wijst uit dat de ouders de meeste waarde hechten aan de volgende onderwerpen: geschiedenis, tradities en vieringen, topografie. Aan de hand van het onderzoek streven wij ernaar om tegemoet te komen aan de behoeften op het gebied van cultuur van leerlingen, ouders, het bestuur en de leerkrachten waarbij een schoolbrede aanpak en doorgaande lijn centraal staan. Verdere details worden bekend als het onderzoek is afgerond, maar we gaan ervan uit dat cultuuronderwijs een prominentere plaats zal innemen, er meer culturele evenementen zullen worden georganiseerd, en met meer (modern) aanvullend materiaal zal worden gewerkt. Men moet hierbij vooral denken aan de mogelijkheden die het internet biedt. Daarnaast zullen wij ook een betere balans in acht nemen met betrekking tot Vlaamse cultuur, gezien het (stijgend) aantal Vlaamse leerlingen op school.

Een evaluatie van het plan voor het cultuuronderwijs zal plaatsvinden over vier jaar, als de volledige cyclus van cultuuronderwijs in groep 4 tot en met 8 is doorlopen.

3.3 Voortgezet onderwijs

3.3.1 *Het onderwijsaanbod*

Het onderwijs in het Voortgezet Onderwijs op de NTC Budapest is over het algemeen gericht op het realiseren van de kerndoelen voor de Nederlandse taal zoals die door de overheid zijn geformuleerd, waarbij het doel altijd blijft het vergroten van de taalvaardigheid van de leerlingen. De eventuele terugkeer naar Nederland en het instappen in het Nederlands onderwijssysteem zijn belangrijke uitgangspunten bij de keuzes die gemaakt zijn binnen het lesprogramma.

We richten ons op toewerken naar de kerndoelen en exameneisen zoals deze geformuleerd zijn in het vakleerplan Nederlands voortgezet onderwijs.

In het schoolplan 2007-2011 nam de school zich voor de Voortgezet Onderwijs afdeling zodanig te herstructureren dat er in plaats van met jaargroepen met niveaugroepen gewerkt zou gaan worden. De afgelopen 4 jaar hebben uitgewezen dat dit op onze NTC locatie door de steeds veranderende samenstelling van de leerlingen een niet te realiseren plan was. Daarom heeft de schoolleiding besloten toch het jaargroepensysteem voort te zetten, maar binnen de groepen zoveel als mogelijk te differentiëren. Elk jaar worden de groepen en de leeropbrengsten geëvalueerd en de doelen eventueel bijgesteld. Ook

werkt de school met goed uitgewerkte overdrachtsdocumenten, zodat bij veranderingen in het lerarenteam de doorgaande lijn gewaarborgd blijft.

Naar aanleiding van ouderenquêtes, gesprekken met leerlingen en de ervaring van de verschillende VO leerkrachten de afgelopen jaren is besloten om combinatiegroepen in de middenbouw zoveel als mogelijk te vermijden.

Soms is dat vanwege het leerlingenaanbod niet mogelijk. In deze gevallen is besloten deze groepen op een andere manier uit elkaar te halen. Onze aanpak lijkt een beetje op de pilot die de stichting NOB dit jaar gestart is (blended learning). Het komende jaar werken wij nog zoals het afgelopen jaar: Er zullen twee combinatiegroepen zijn in het Voortgezet Onderwijs: VO 1 en 2 samen en VO 3 en 4 samen. In VO3/4 neemt de leerkracht gedurende 1,5 uur de lesstof met een groep door terwijl de andere groep leerlingen gezamenlijk in een andere ruimte onder begeleiding van een klassenassistent aan opdrachten werkt.

Het kleine aantal leerlingen zal het mogelijk maken efficiënter en leerling-gericht te werken. Er is geld vrijgemaakt om de leerlingen onder begeleiding van een assistent zelfstandig aan de taken te werken.

Wij houden intussen de pilot van de Stichting NOB in de gaten en zullen kijken of de aldaar verworven inzichten op onze locatie toepasbaar zijn.

De school had zich 4 jaar geleden ook voorgenomen de examenmogelijkheden in kaart te brengen en toe te werken naar de eindtermen zoals die voor de verschillende richtingen zijn geformuleerd.

De NTC Budapest biedt onderwijs tot en met VO 6 aan, maar een leerling kan al op zijn of haar 16e (of minstens na 4 jaar onderwijs in het Voortgezet Onderwijs) het traject examen doen voor het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CNaVT).

Wanneer een leerling geslaagd is voor het examen, betekent dit echter niet dat het Nederlandse onderwijs automatisch stopt. Hij of zij kan ervoor kiezen door te gaan met het volgen van de lessen aan onze school. De NTC School Budapest heeft tot nu een succes van bijna 100% behaald bij de resultaten van het CNaVT (14 leerlingen in de afgelopen 3 jaar).

Aan het begin van elk schooljaar wordt voor de ouders en leerlingen een informatiemiddag georganiseerd waar alle examenmogelijkheden belicht worden (staatsexamen Nederlands/IB Nederlands/CNaVT).

Op het moment wordt momenteel nog alleen het CNaVT als examenmogelijkheid aangeboden aan de NTC Budapest.

Vanwege veranderingen in het leerlingenaanbod (meer leerlingen in het Voortgezet Onderwijs die interesse tonen in het opnemen van Nederlands als IB vak), heeft de school zich als doel gesteld de komende 4 jaar het IB Nederlands een plek te geven binnen de NTC Budapest. De school is het afgelopen jaar het gesprek aangegaan met de Amerikaanse school om de positie van de Nederlandse school hierbij te bepalen. Deze gesprekken zullen de komende tijd voortgezet worden. Op het moment is er een kandidaat aangemeld voor het IB Nederlands. Voor deze leerling is een leerkracht benoemd die het programma in samenwerking met de Amerikaanse school zal uitwerken.

Leerlingen die niet deelnemen aan één van bovengenoemde examens ontvangen na beëindiging van hun schoolloopbaan een schriftelijke verklaring van de NTC dat zij het VO lesprogramma hebben afgerond. Deze verklaring is geen diploma.

In 2010 is een start gemaakt met het in kaart brengen van de onderwerpen die wij als school in het Voortgezet Onderwijs willen behandelen (zie paragraaf 3.3.4).

3.3.2 Taalaanbod

Alle leerlingen op onze VO-afdeling hebben Nederlandstalig basisonderwijs gevolgd, de meesten op een NTC locatie. De tekorten die wij geconstateerd hebben, liggen voornamelijk op de terreinen spelling, woordenschat, grammaticale kennis en schriftelijke taalvaardigheden. De mondelinge vaardigheden zijn over het algemeen op een redelijk niveau.

In de bovenbouw wordt aandacht besteed aan voordracht- en discussievaardigheden en verschuift de aandacht van algemene spreektaal naar complexe vormen als het geven van een uiteenzetting, het houden van betogen en beschouwingen. Bovendien reflecteert de leerling op zijn eigen taalvaardigheid en leert op grond hiervan conclusies te trekken voor nieuwe taalactiviteiten.

De kern van het onderwijs in het vak Nederlands bestaat uit het verwerven, verwerken en presenteren van informatie. Dit gebeurt altijd met mengvormen van mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid.

De leerlingen houden presentaties ondersteund door geschreven teksten, waarbij de computer als informatiebron moet worden ingezet.

Om de doorgaande leerlijn te waarborgen wordt als leidraad gebruik gemaakt van de methode Nieuw Nederlands en Nieuw topniveau (bovenbouw) en aanvullende materialen als films, artikelen uit tijdschriften/kranten, en digitale informatie (van o.a. Kennisnet, Teleblik, Nieuwsbegrip,)

Verder zal per schooljaar een verplicht boekenpakket behandeld worden bestaande uit vier titels in de onderbouw (klas 1-3) en vijf titels in de bovenbouw (klas 4-6).

Onder een overzicht van het onderwijsaanbod in het VO:

Vakgebied	Doelen van de school	Methoden / materialen	Didactisch handelen in de praktijk
Leesvaardigheid	Begrijpen en interpreteren van teksten, verwerven van informatie uit teksten, samenvatten en beoordelen	Nieuwsbegrip Krant in de klas Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw)	Zie groepsmap ¹
Mondelinge taalvaardigheid	Vergroten van spreek- en luistervaardigheid In verschillende situaties	Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw), geïntegreerd met: lees-, stel-, presentatie-, debat/discussie- en informatie-verwerkopdrachten.	Zie groepsmap
Taalbeschouwing	Inzicht krijgen in de opbouw van woorden/zinnen/ teksten in de Nederlandse taal, algemeen en academisch	Nieuw Nederlands(onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw)	Zie groepsmap
Stellen en informatie-verwerking	Stelopdrachten met gevarieerde doelstellingen kunnen maken, in de bovenbouw gericht op betoog, beschouwing en uiteenzetting.	Toepassingsgerichte stelopdrachten Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw)	Zie groepsmap
Woordenschat	Strategieën leren hanteren voor verbreding en verdieping van de woordenschat	Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw)	Zie groepsmap

Vakgebied	Doelen van de school	Methoden / materialen	Didactisch handelen in de praktijk
Spelling, grammatica en woordgebruik (conventies)	De spelling, grammatica en het woordgebruik van de Nederlandse taal zo goed mogelijk kunnen hanteren	Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw)	Zie groepsmap ¹
Fictie en non-fictie	Uitbreiding van belevingswereld, kennis van de literatuurgeschiedenis, herkennen van verschil tussen lectuur en literatuur, poëzie, plaatsen van gelezen werken in context (literatuur en cultureel-maatschappelijk).	Boektoppers/Lijsters, verplicht lezen van 4 of 5 boeken gedurende het jaar, Films (vaak verfilming van literaire werken) Nieuw Nederlands (onderbouw) Nieuw topniveau (bovenbouw) Dvd-serie Dichtvorm	Zie groepsmap

¹⁾ De groepsmap: map in de klas, van elke leerkracht waarin lesinformatie staat weergegeven.

3.3.3 Woordenschatonderwijs

Voor het woordenschatonderwijs in het Voortgezet onderwijs wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de woordenschatlijn in de methode Nederlands, daarnaast wordt de woordenschat behorende bij de cultuurthema's van te voren vastgelegd. Bij het onderwijs wordt gebruik gemaakt van de didactiek van Verhallen (zie ook 3.2.3).

3.3.4 Cultuuronderwijs

Onderwijs in Nederlandse cultuur beoogt het in stand houden en versterken van de verbondenheid met de Nederlandse cultuur om een succesvolle terugkeer naar Nederland te bevorderen. Onderwijs in Nederlandse cultuur wordt gegeven ter ondersteuning van en als aanvulling op de Nederlandse taallessen.

In 2010 is een start gemaakt met het in kaart brengen van de onderwerpen die wij als school in het Voortgezet Onderwijs willen behandelen. Wij hebben bij onze keuze rekening gehouden met het aanbod op de verschillende dagscholen van onze leerlingen en gekeken naar wat naar onze mening een waardevolle aanvulling is op onze onderwijsinhoud.

Onderstaand de onderwerpen die wij voor de komende 4 jaar vastgesteld hebben.

We willen ons in de komende jaren verder verdiepen in onderwerpen die hieraan nog toegevoegd kunnen worden, daarbij specifiek rekening houdend met onze Vlaamse leerlingen.

Voor onze cultuurlessen maken wij gebruik van NederLAND INZICHT, bestaande lespakketten over het betreffende onderwerp, films, literatuur. De onderwerpen worden in de komende 4 jaar verder uitgediept en vastgelegd.

Onderwerp	Groep	Speciale invulling	Wanneer
Prinsjesdag	VO 1-6	Staatsinrichting/politiek	3e week september
Kinderboekenweek	VO 1-3		oktober
Sinterklaas	VO 1-6	Surprise+gedicht	rond 5 december
Gedichtendag	VO 1-6		januari
Boekenweek	VO 4-6		maart
Vrijheid	VO 1	Kinderarbeid	rondom 4/5 mei
Vrijheid	VO 2	Vrouwenrechten	rondom 4/5 mei
Vrijheid	VO 3	Vrijheid van religie	rondom 4/5 mei
Vrijheid	VO 4	Homorechten	rondom 4/5 mei
Vrijheid	VO 5/6	Grondwet	rondom 4/5 mei
Romeinse tijd	VO 1-2		door het jaar heen
Kolonialisme/slavernij	VO 3		door het jaar heen
Literatuurgeschiedenis	VO 4-6		door het jaar heen
Migratievraagstuk	VO 4	Koppelen aan migrantenliteratuur	door het jaar heen
NL en B in de EU	VO 5/6		door het jaar heen

3.4 Het volgen van de ontwikkeling

3.4.1 Leerlingenzorg algemeen

Bij ons op school wordt voor de voortgangstoetsing gebruik gemaakt van methodegebonden toetsing. Het beoordelen van de prestaties is hierbij vooral een middel, om te zien wat de leerling van de lessen opsteekt om hem bij zijn leerproces optimaal te kunnen ondersteunen. Daarnaast is er sprake van methode onafhankelijke toetsing. Hierbij ligt de nadruk op de beoordeling van de leerprestaties. Er wordt gekeken of de leerdoelen tussentijds bereikt zijn of aan het einde van een onderwijsperiode. Daarvoor worden bij voorkeur genormeerde toetsen gebruikt zoals de toetsen uit het CITO leerlingvolgsysteem. De toetsen hebben met name een signalerende functie.

Tot op heden worden de scores van de onafhankelijke toetsen (Cito) nog handmatig ingevoerd. Aangezien dit onnodig inefficiënt werkt, heeft de school besloten het komende schooljaar de gegevens digitaal te gaan invoeren. Eerst zal een plan gemaakt worden om de oude gegevens om te zetten naar het digitale programma. Hiervoor zal iemand van buiten ingezet worden.

De eerstvolgende toetsgegevens (januari 2012) zullen dan door alle leerkrachten voor hun eigen groepen zelf ingevoerd worden. Hiermee vervalt dan de handmatige invoer.

Preventieve zorg vindt plaats door de inschatting van de Nederlandse taalvaardigheid van leerlingen. Om te beginnen vindt bij binnenkomst met behulp van het intakeformulier een uitgebreide intake plaats, waarbij de NTC richting van de leerling wordt bepaald en vervolgens leerdoelen worden vastgesteld. We bespreken deze met de ouders, om wederzijdse verwachtingen op elkaar af te kunnen stemmen. Voor elke NTC richting zijn doelen gesteld en met behulp van signaleringstoetsen wordt in de loop van het leerproces nagegaan welke leerlingen deze doelen niet halen.

Curatieve zorg betreft doorgaans de groep leerlingen die moeite heeft om de vastgestelde doelen te halen. Bijstelling van het programma is dan noodzakelijk. In dat geval verricht de leerkracht nader onderzoek en stelt een handelingsplan op, om dit vervolgens in de klas uit te voeren. Ook kinderen die opvallend hoger presteren dan de norm, krijgen een op onderdelen aangepast programma.

In de zorg voor leerlingen worden in het algemeen vier fasen onderscheiden:

- observatie en evaluatie
- signaleren/opsporen van risicoleerlingen;
- diagnosticeren/doen van nader onderzoek;
- remediëren/speciale begeleiding;
- evalueren van die speciale begeleiding.

In de volgende paragrafen volgt een beschrijving van de concretisering van deze fasen bij ons op school.

3.4.2 Signalering

3.4.2.1 Signalering in het primair onderwijs

Naast de inzet van de methodegebonden taaltoetsen en dictees, maakt de NTC Budapest gebruik van de nieuwste toetsen van het LOVS van het Cito. In 2011 zullen als laatste de vernieuwde toetsen Technisch Lezen en Woordenschat in groep 7 worden aangeschaft. De school blijft alert op vernieuwingen en haakt daar direct op in.

In 2008 is besloten om de methodeonafhankelijke toetsen op zaterdagen (zogenaamde toetszaterdagen) af te nemen. Op deze manier hoopte de school minder vermoeide kinderen te hebben tijdens de afname en dit verhoogde ook het aantal uren met 6 uur per jaar. Deze beslissing is positief ontvangen en na 3 jaar en 6 toetszaterdagen kan geconstateerd worden dat het begrip toetszaterdag een algemeen geaccepteerd begrip geworden is en door alle partijen zeer serieus genomen wordt. De komende tijd zal de school zich moeten buigen over de te volgen procedure bij afwezigheid op de toetszaterdag. Absenties komen slechts sporadisch voor, maar er moet een duidelijk en doorzichtig beleid gemaakt worden hieromtrent.

Om de groei die onze leerlingen doormaken goed te kunnen zien, maken wij gebruik van het alternatief leerlingenrapport. Daar staat de vaardigheidsscore centraal in plaats van de normering A t/m E. Dit geeft ons direct inzicht in de vorderingen van de leerling op het bepaalde leergebied, zodat wij het niveau van de lesstof dat de leerling aangeboden moet krijgen makkelijker kunnen bepalen.

De alternatieve leerling-rapporten maken zichtbaar dat een kind bijvoorbeeld zwak scoort ten opzichte van leeftijdsgenoten, maar dat het toch groei doormaakt, wat juist in een NTC situatie een belangrijk gegeven is.

De NTC Budapest zal in het komende jaar starten met het digitale volgsysteem ParnasSys. In dit programma zullen alle gegevens van leerlingen worden bijgehouden. Dit programma helpt ons tevens de functioneringsniveaus van onze leerlingen effectiever te volgen en daarmee samenhangend de te nemen actie nog doelgerichter te maken.

Naast de toetsen Begrijpend Lezen van het LOVS van het Cito gebruiken wij tijdens de tweede toetszaterdag van het jaar de toetsen van Nieuwsbegrip. Wij hebben daartoe besloten omdat de Begrijpend Leestoets van het LOVS slechts eenmaal per jaar wordt afgenomen. Daarnaast geeft het ons goed zicht op de vorderingen van de leerlingen op de verschillende deelvaardigheden bij het begrijpend lezen. De zodanig verkregen gegevens gebruiken wij bij de evaluatie van ons aanbod en de planning voor het volgende schooljaar.

Indien bij een leerling of een groep leerlingen geconstateerd wordt dat de ontwikkeling stagneert of te lage scores worden behaald, terwijl het onderwijsaanbod zich niet wezenlijk veranderd heeft, wordt nader onderzoek verricht. In eerste instantie door de school in overleg met de ouders en de dagschool van de betreffende leerling(en). Indien nodig, verwijst de school door naar instanties in Nederland of Hongarije.

Toetsoverzicht voor NTC Richting 1 en 2

Leerstofgebied	Toetspakket Cito	Groep
Taal	Taal voor kleuters Rekenen voor kleuters	1 en 2 1 en 2 <i>Twee maal per jaar</i>
Spelling	LOVS Spelling	3 t/m 8 <i>Twee maal per jaar</i>
Woordenschat	LOVS Woordenschat	3 t/m 8 <i>Twee maal per jaar</i>
Technisch lezen	Drie Minuten Toets	3 t/m 7 <i>Tweemaal per jaar</i>
Technisch lezen	Toetsen Technisch lezen	1 t/m 7 <i>Tweemaal per jaar</i>
Begrijpend lezen	LOVS Begrijpend lezen Nieuwsbegrip Toets	3 t/m 7 <i>Eénmaal per jaar</i> 3 t/m 8 <i>Eénmaal per jaar</i>

3.4.2.2 Signalering in het voortgezet onderwijs

In het VO worden de leerlingen op verschillende momenten getoetst. Zo zijn er op geregelde tijden toetsen aan de hand van de methode Nieuw Nederlands en Nieuw topniveau. De behandelde stof wordt bekend verondersteld en de kennis getoetst. Ter voorbereiding op de klassikale toetsen hebben de leerlingen hun kennis zelf al kunnen testen door middel van de toetsen die in het werkboek bij de methode staan.

Tijdens de toetszaterdagen worden methodegebonden bloktoetsen afgenomen. Daarnaast wordt het tekstbegrip getoetst met de begin- en eindtoetsen van Nieuwsbegrip. Het stellen wordt o.a. getoetst door het maken van samenvattingen en het schrijven van boekverslagen.

Het niveau van de toetsen wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van de samenstelling van de groepen.

3.4.3 Diagnosticering

3.4.3.1 Diagnosticering in het primair onderwijs

De resultaten op de Cito LOVS worden direct na de twee afnamemomenten door het leerkrachtenteam vergeleken en besproken. Bij de interpretatie van de resultaten wordt gekeken naar de wenselijke en de te verwachten groei (zie ook boven). Bij leerlingen die opvallend scoren (naar boven of beneden) worden de te nemen acties besproken. In sommige gevallen kan besloten worden met een van de onderstaande toetsen door te toetsen, een individueel handelingsplan op te stellen, contact op te nemen met de dagschool of dat er doorverwezen wordt naar een onderzoeksbureau in Nederland of Hongarije.

Taaldomein	Toets	Groep	NTC Richting
Taalontwikkeling	Taaltoets Alle Kinderen	1 t/m 4	R1, R2, R3
Woordenschat	Taaltoets Alle Kinderen	1 t/m 4	R1, R2, R3
Technisch lezen	Deelvaardigheden Aanvankelijk lezen, Struiksma en v/d Leij	2 t/m 5	R1, R2
	Klepel	4 t/m 8	R1, R2, R3 wanneer mogelijk
Begrijpend lezen	DLE Toets begrijpend lezen	4 t/m 8	R1, R2
Spelling		3 t/m 8	R1, R2

3.4.3.2 Diagnostisering in het voortgezet onderwijs

De resultaten op toetsen worden direct na de twee afnamemomenten door het leerkrachtenteam vergeleken en besproken. Bij de interpretatie wordt gekeken naar de wenselijke en de te verwachten resultaten. Bij leerlingen die opvallend scoren worden de te nemen acties besproken. In sommige gevallen kan besloten worden een individueel handlingsplan op te stellen, contact op te nemen met de dagschool of dat er doorverwezen wordt naar een onderzoeksbureau in Nederland of Hongarije. Er wordt in alle gevallen direct contact opgenomen met de ouders.

3.4.4 Speciale begeleiding

Bij uitval op een bepaald gebied wordt na overleg met het team een handlingsplan opgesteld. Dit kan een individueel handlingsplan zijn of een plan voor een aantal leerlingen die op hetzelfde gebied uitval vertonen. Het plan wordt gedurende een periode van minimaal 6 weken ingezet. Ouders worden hier altijd bij betrokken. Een deel van het plan wordt vanwege tijdsgebrek thuis met de hulp van de ouder of een huiswerkbegeleider uitgevoerd.

Deze plannen en eventuele aanvullende gegevens worden in de leerling-dossiers bewaard.

3.4.5 Evaluatie

Aan het eind van de vastgestelde periode worden de resultaten van de plannen in het team geëvalueerd. De leerkracht van het betreffende kind heeft de verantwoordelijkheid de contacten met de ouders en/of de huiswerkbegeleider te onderhouden. Indien blijkt dat de interventie niet de beoogde resultaten heeft gehad, worden de ouders geadviseerd extra hulp in te schakelen.

4. Schoolorganisatie en ondersteunende processen

4.1 Juridische organisatie

De volledige naam van de school is: Stichting Nederlandse Taal en Cultuurschool Budapest.
De NTCB is een stichting (NL rechtspersoon) opgericht in 1992.
Het inschrijfnummer van de Kamer van Koophandel is 41158730
De stichting voldoet aan de Nederlandse wetgeving.

Momenteel is het bestuur bezig om de juridische organisatie te laten beoordelen door een Hongaarse jurist. De voornaamste vraag is aan welke wetgeving wij moeten voldoen en wat zijn onze aansprakelijkheden. Ook zijn we in contact met de Belastingdienst en het NOB.

4.2 Bestuurlijke organisatie

Het schoolbestuur wil in het algemeen vooral een beleidsbepalend bestuur zijn. Het bestuur wil met name verantwoordelijk zijn voor het lange termijn beleid (strategisch beleid) van de school. Het korte termijn beleid (operationeel beleid) is ingebed in dit strategisch beleid en wordt in samenwerking met de directeur jaarlijks uitgevoerd en bewaakt. Dit alles is terug te vinden in jaarplannen als de schoolgids, de bestuurskalender en de activiteitenkalender. De taakomschrijving en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in het bestuursreglement, aangepast en geactualiseerd in september 2008.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die aan de leerkracht/directeur overgedragen zijn, zijn in een directiestatuut geactualiseerd en vastgelegd in september 2008. In 2012 zal het statuut worden geëvalueerd en evt. herzien.

Het bestuur bestaat uit 3 vrijwilligers: een voorzitter, een secretaris en een financieel bestuurslid. De meeste bestuursleden nemen voor minimaal 3 jaar zitting in het bestuur. Daarnaast heeft de stichting nog een extern financieel adviseur. Deze controleert de boekhouding eens per jaar.

De bestuurs- en directievergaderingen worden vastgelegd in een jaarlijkse agenda, waarbij maandelijks 1 bestuurs- en 1 directievergadering staat gepland. De bestuurskalender die aan het begin van ieder schooljaar wordt opgesteld bevat de activiteiten die worden toegewezen aan een of meerdere bestuursleden danwel directie.

De taakomschrijving van de bestuursleden is vastgelegd in september 2008.

De taakomschrijving van de directeur is vastgelegd in augustus 2010.

4.3 Financieel beleid

De NTC Budapest geeft op twee locaties les. De groepen zijn vrij klein (maximaal 13 leerlingen), waardoor de kosten relatief hoog zijn.

De inkomsten van de school bestaan uit de subsidie van het NOB en de ouderbijdragen. De subsidie is 50% van de inkomsten.

Voor het schooljaar 2011 - 2012 zijn de ouderbijdragen door het bestuur als volgt vastgesteld:
Peuters 22,50 euro per week, PO en VO 370 euro per jaar. Vanaf groep 7 komt daar nog een verplicht boekenpakket bij van 15 euro per jaar.

De bedragen zijn vastgesteld uitgaande van de lonen van de leerkrachten, het aantal leerlingen, de

budgetraming voor het komende schooljaar (uitgaven aan schoolmaterialen, kosten voor buitenschoolse activiteiten en de extra zaterdagen; vastgesteld door directie en bestuur) en de huur van de locaties.

De laatste jaren is gebleken dat het aantal leerlingen in PO en VO schommelt tussen de 100 en 120.

De verwachting voor de komende periode is dat dit hetzelfde zal zijn.

De huur van de locaties is een externe bedreiging omdat we geen zekerheid hebben over de huurkosten en verblijf op langer termijn.

Ouders ontvangen vanuit de school 1x per jaar een factuur (in november).

De factuur voor de peutergroep wordt 2x per jaar verstuurd. De peutergroep valt buiten de subsidie van het NOB, daarom worden alle gemaakte kosten voor de peutergroep doorberekend aan de ouders. Het aantal peuters bepaalt dus in grote mate de hoogte van de factuur. De laatste jaren is gebleken dat wij het maximaal aantal onder te brengen peuters van 10 kunnen handhaven.

In de ouderbijeenkomst wordt het financieel overzicht gepresenteerd.

Steun in natura ontvangen we bij voornamelijk bij buitenschoolse evenementen via sponsoring en donaties door enkele bedrijven/organisaties in Hongarije.

De algemene financiële situatie is gezond. Wij moeten echter waken voor het behoud hiervan. We kunnen concluderen dat door het bestuur hier nog een slag te maken is.

Punten waar we de komende periode (nadere) beleidsplannen over zullen opstellen zijn:

- Facturering en debiteurenbeleid
- Begrotingsbeleid aanscherpen (begrotingsregels opstellen en tussentijdse kascontroles uitvoeren)
- Risicobeheersing en reserveringsbeleid
- Financieel meerjarenplan opstellen
- Mogelijkheden voor het opzetten van een kascommissie
- Boekhoudingsysteem herzien

4.4 Aannamebeleid

Ons NTC-onderwijs kenmerkt zich door een diversiteit in leeftijdsgroepen en taalniveaus. Op basis van de doelstellingen van het onderwijs, maakt het Ministerie van Onderwijs onderscheid tussen NTC Richting 1, 2 en 3.

Wij hebben er voor gekozen op onze NTC-locatie een onderwijsaanbod te verschaffen voor alle richtingen voor kinderen in de leeftijd van 2-6 jaar. Bij instroming in groep 3 wordt via toetsing bepaald of de kinderen het vereiste niveau hebben om in groep 3 het onderwijsaanbod op NTC Richting 1 of 2 te volgen. Zo niet dan adviseren wij alternatieve onderwijsmogelijkheden te zoeken. Naar verwachting zal de school de komende jaren niet de middelen en de mankracht bezitten kinderen uit Richting 3 adequaat te faciliteren. De populatie van onze school bestaat voor 50% uit NTC Richting 1 kinderen, voor ca. 40% NTC Richting 2. Tot en met groep 3 zijn 10% Richting 3 kinderen. Naar verwachting zullen deze percentages in de komende jaren hetzelfde blijven.

Als het kind eerder Nederlands onderwijs gevolgd heeft, wordt de ouders gevraagd om het leerlingendossier van de vorige Nederlandse school. Er wordt dan getracht een zo goed mogelijk beeld te krijgen van het kind en vooral ook van zijn niveau van Nederlandse taal. Bij twijfel wordt door de directeur van de school een intakegesprek met het kind en de ouders gehouden. Soms zijn aanvullende toetsen noodzakelijk om een scherp beeld van het taalniveau van de leerling te krijgen.

Van ouders en docenten wordt verwacht dat zij handelen in het belang van het kind. Wij proberen een goede samenwerking te creëren door de school toegankelijk te maken voor de ouders. Ouders krijgen zo veel mogelijk informatie. Op school zijn de leraren de eerstverantwoordelijken voor de kinderen; de directeur heeft de eindverantwoordelijkheid over de algehele gang van zaken met betrekking tot de NTC-school.

Van de ouders wordt verwacht dat zij vertrouwen hebben in het onderwijzend personeel. Begrip en respect

voor elkaar is het uitgangspunt voor een goede communicatie. Juist in het kader van het NTC-onderwijs is het bovendien noodzakelijk dat ouders en school dezelfde doelen stellen ten aanzien van het te bereiken niveau van Nederlandse taalbeheersing.

Van groot belang is een constante stimulering in het gebruik van het Nederlands voor alle leerlingen en in het bijzonder bij kinderen voor wie Nederlands niet de eerste taal is. Vanaf groep 3 wordt wekelijks huiswerk meegegeven. Van de leerlingen verwachten wij dat zij minimaal 1 uur per week besteden aan het huiswerk. De opgedragen hoeveelheid is daarop gericht.

NTC Budapest kan alleen maar kwalitatief goed onderwijs waarborgen als leerlingen effectief deelnemen aan de lessen. Dat betekent dat de leerlingen aanwezig dienen te zijn bij de lessen. Er wordt door de docent een absentieregistratie bijgehouden.

Procedure bij ziekmeldingen

- Ouder wordt verzocht het kind voorafgaand aan de les telefonisch af te melden bij de leerkracht van uw kind.
- Ziekte geldt als absent, tenzij er een verklaring van de dokter of "school nurse" wordt overlegd.
- Bij onafgemelde afwezigheid zal de leerkracht de ouder binnen een half uur bellen om te informeren waarom het kind niet aanwezig is; onder leestijd is de school namelijk verantwoordelijk voor de leerling. De leerling wordt als absent geregistreerd.
- Bij meer dan 4 keer absent per schooljaar, zal verplicht een les moeten worden ingehaald. Het tijdstip hiervan wordt bepaald in overleg met de leerkracht. Als de les niet wordt ingehaald, kan door het bestuur (na overleg met de docent) worden besloten dat (een deel van) het jaar herhaald moet worden.

Nieuwe peuters kunnen 2 keer per jaar instromen, in september en januari. Wanneer peuters een leeftijd hebben bereikt van 4 jaar, mogen deze in groep 1 beginnen op/rond hun verjaardag. In het PO en VO kunnen leerlingen ten aller tijde instromen.

Bij specifieke problemen als dislectie of andere leerproblemen, die door de leerkrachten tijdens de reguliere les niet opgelost of behandeld kunnen worden, wordt in overleg met de ouders en de dagschool een aangepaste leerlijn uitgezet.

4.5 Huisvesting

De school maakt gebruik van twee locaties. Ten eerste als gast op de AISB (American International School Budapest) voor de groepen 3 t/m VO. Ten tweede in de Jokai Club voor de groepen 1 en 2 en de Peutergroep.

De AISB ligt in een mooie groene omgeving net buiten Boedapest. De Jokai Club is een soort buurthuis waar ook andere activiteiten worden gehouden en ligt in een rustige woonwijk. De locatie op de AISB is van alle faciliteiten voorzien en voldoet aan alle veiligheidsnormen. De Jokai Club behoeft de nodige aandacht op het gebied van hygiëne en veiligheid. De genomen maatregelen op dit gebied zijn voldoende maar niet optimaal.

Voor beide locaties betaalt de school een vergoeding en is een contract aanwezig.

Wij verwachten dat het leerlingenaantal stabiel blijft of enigszins langzaam toeneemt.

4.6 Personeelsbeleid

NTC Budapest heeft momenteel 6 leerkrachten en 2 assistentes in dienst. Wij streven ernaar om alleen met bevoegde (d.w.z. PABO voor PO, Nederlands –Universitair- voor VO) leerkrachten te werken afkomstig van de Nederlandse en Belgische gemeenschap in Boedapest en omgeving. Voor een aantal

leerkrachten werd dispensatie aangevraagd omdat er geen bevoegde leerkracht beschikbaar was.

Voor een niet-bevoegde leerkracht stellen wij de volgende eisen:

- "Native Speaker" Nederlands/Vlaams
- Verantwoordelijkheidsgevoel (goed kunnen uitleggen en een voorbeeld voor leerlingen)
- Vakinhoudelijk competent (rekening houden met diverse niveaus van de leerlingen, leerlingen motiveren)
- Samenwerken met collega's (goed communiceren en samenwerken)
- Onze voorkeur heeft: bewezen affiniteit met onderwijs (lesgeven, bijles, hulpouder etc)
- Onbevoegde leerkrachten zijn in ieder geval in hun eerste jaar verplicht een bijscholingscursus bij het NOB te volgen. Verdere bijscholing is gewenst.

Goed Nederlands is erg belangrijk; bestuur en directie bepalen samen of dit op het juiste niveau is.

Elke leerkracht heeft een arbeidsovereenkomst met de stichting NTCB die voldoet aan de eisen die door de Nederlandse wet worden gesteld. De gebruikte arbeidsovereenkomst en voorwaarden worden momenteel geëvalueerd en eventueel herzien. Mede door de herziening van de juridische organisatie van de school wordt de rechtspositie van het personeel nader onderzocht. De lonen van de leerkrachten zijn door het bestuur vastgelegd in de Salarissen en Vergoedingen regeling.

De school stimuleert de leerkrachten om zich regelmatig bij te scholen en draagt onder andere de kosten van de Stichting NOB-cursussen alsmede (een gedeelte van) de reiskosten. Elk jaar streven we ernaar om 2 à 3 leerkrachten een nascholingscursus van het NOB te laten volgen. Dit gaat in onderling overleg. Extra nascholing (bij bijvoorbeeld regionale nascholingsbijeenkomsten) is voor kennis en teambuilding belangrijk. Het aantal leerkrachten/bestuursleden dat deze bijscholing volgt wordt per bijeenkomst nader bepaald.

Voor een optimale afstemming en kennisoverdracht vergaderen de leerkrachten regelmatig. Tijdens dit teamoverleg worden algemene zaken of speciale projecten besproken.

Leerkrachten met veel NTC ervaring delen hun kennis en ervaring met de overige leerkrachten. Met de leerkrachten worden jaarlijks door de directeur functioneringsgesprekken (november) en beoordelingsgesprekken (mei) gevoerd.

Specifieke taken van de leerkrachten staan genoemd in de "Taakomschrijving Leerkracht".

4.7 Veiligheidsbeleid

NTCB geeft les in bestaande leslokalen op de Amerikaanse school die voldoen aan de wettelijk gestelde eisen.

In de namiddaguren is tot 17.00 uur de nurse van de AISB aanwezig.

De peuters en kleuters hebben les in de Jokai Club en voldoen aan de lokale eisen die een club moet bieden. Voor de te verwachten eisen van een kleuter- en peuterlocatie zijn op het gebied van veiligheid nog enkele aandachtspunten. Met name de (buiten)trap naar de lesruimte toe.

Beleidsvoornemen is om binnen de komende twee jaar een geschikte oplossing te vinden om de veiligheid van de lesomgeving van de peuters en kleuters te verbeteren, danwel een andere locatie te vinden.

Er is een EHBO-doos aanwezig en er zijn afspraken gemaakt met de nabij liggende dokterspraktijk en apotheek.

De leerlingen en leerkrachten van de Nederlandse school vallen onder de door de stichting NOB collectief afgesloten aansprakelijkheidsverzekering (WA).

In het geval van een schoolreisje zijn goede afspraken gemaakt, waaronder ook over toezicht en

verzekeringen. Tevens passen we daarbij de in Nederland geldende vuistregel van één begeleider op zes leerlingen toe.

Voor het vervoer van onze leerlingen van en naar de leslocaties zijn de ouders zelf verantwoordelijk.

4.8 Klachtenbeleid

De klachtenregeling van onze NTC-school voorziet, zoals de schoolgids vermeld, een getrapte regeling (leerkracht – directeur – bestuur). Er kan natuurlijk ook te allen tijde contact worden opgenomen met de aan de school verbonden vertrouwenspersoon.

4.9 Contacten

4.9.1 Contact met ouders

De rol van de ouders binnen onze school wordt onmisbaar geacht. De motivatie van de leerlingen om na de reguliere schooluren de Nederlandse les met enthousiasme te volgen, blijkt voor een groot deel ook te komen van de ouders. Tevens bouwen wij als school voortdurend aan het perfectioneren van ons onderwijs, waarbij feedback van de ouders van essentieel belang is. Het contact met de ouders wordt op diverse manieren onderhouden:

Nieuwsbrieven, Kennismakingsavond, Ouderavond, Tienminutengesprekken, Oudertevredenheids onderzoek en diverse culturele activiteiten van de school (familiedag, Koninginnedag, filmdagen e.d.). En een 'luisterend oor': directeur, leerkrachten en bestuur staan altijd open voor vragen van de ouders, vangen signalen van de ouders op en geven daar uiterst serieus vervolg aan. Daarnaast wordt om de twee jaar een ouder-enquête gehouden over de verschillende vraagstukken die de school als belangrijk ervaart.

Aan het begin van het schooljaar worden ouders geïnformeerd d.m.v. een informatiefolder en schoolkalender met daarin alle relevante data en activiteiten voor het betreffende jaar. Daarnaast is alle informatie terug te vinden op onze website en de uitgebreide schoolgids op onze website.

Om de zes weken wordt d.m.v. een nieuwsbrief de aandacht gevestigd op komende activiteiten. Voorafgaand aan de 10-minutenavond krijgt de leerling het rapport mee naar huis. De ouders worden schriftelijk uitgenodigd om het rapport met de leerkracht te bespreken op een vastgestelde avond. Indien daartoe aanleiding is, worden de ouders tussentijds uitgenodigd voor een gesprek. Als ouders tussentijds zelf behoefte hebben aan een gesprek staan de betreffende leerkrachten hiervoor altijd open.

Bij cultuurdagen en toetszaterdagen wordt altijd de hulp ingeroepen van ouders.

4.9.2 Externe contacten

Locaties:

- AISB: De contacten met de Amerikaanse school zijn goed en vinden wekelijks plaats door de directeur.
- Jokai Club: De contacten met de Jokai Club zijn goed en vinden ook wekelijks plaats door de directeur.

Ambassade:

De Nederlandse Ambassade in Hongarije wordt op de hoogte gehouden van de gebeurtenissen van onze school via de nieuwsbrieven. Daarnaast nodigen we de ambassadeur of de Culturele afdeling uit om deel te nemen aan onze cultuurdag. De contacten met de Ambassade zijn goed en vinden regelmatig plaats.

Regio NTC-scholen:

In 2007 zijn we begonnen met de organisatie van regiobijeenkomsten. Bij de eerste tweedaagse cursus in Budapest waren leerkrachten, directie en bestuur aanwezig vanuit Praag, Wenen en Zagreb. In 2009 is deze georganiseerd door Praag en in 2012 zijn we uitgenodigd in Zagreb. Tijdens de bijeenkomsten worden workshops gehouden, waarbij we deskundigen uitnodigen zoals bijvoorbeeld de Stichting NOB.

Stichting NOB:

Via Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland ontvangt onze school een financiële stimulans – in de vorm van subsidie – van de Nederlandse overheid. Ook biedt Stichting NOB ons advies op onder meer onderwijskundig en bestuurlijk gebied.

De contacten met het NOB zijn goed en vinden regelmatig plaats.

Inspectie van onderwijs:

De kwaliteit van het onderwijs wordt elke 4 jaar beoordeeld door de Nederlandse onderwijsinspectie. De inspecteur zal ons in oktober 2012 komen bezoeken.

5. Integrale zorg voor kwaliteit

De kwaliteit van de school is voor de NTC Budapest van groot belang. In de visie heeft de school dan ook geformuleerd dat onze primaire zorg is het behoud van de kwaliteit van ons onderwijs en beleid.

Wij zien de zorg voor kwaliteit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Daarom worden naast de leerkrachten ook de ouders hier nadrukkelijk bij betrokken.

Het kwaliteitsbeleid valt uiteen in vijf stappen, die hieronder verder worden uitgewerkt: bepalen van de kwaliteit, formuleren van verbeterpunten, uitvoeren van verbeterpunten, evalueren en het borgen van de kwaliteit. Kwaliteitszorg is integraal, systematisch en kent een cyclisch proces. Dit is een continu proces waarbij er in de volle breedte aandacht is voor kwaliteitszorg.

Verbeterplannen spelen een centrale rol in kwaliteitsbeleid: zij staan niet op zichzelf maar vormen een integraal onderdeel van een kwaliteitsbepaling. In dit hoofdstuk is beschreven hoe kwaliteitszorg eruit ziet. Verbeterplannen zelf zult u hier niet aantreffen. Dit zijn veelal aparte documenten die jaarlijks in ons jaarverslag worden opgesteld en bijgesteld. Uiteraard gebaseerd op hetgeen in dit schoolplan op hoofdlijnen is vastgelegd.

5.1 Bepaling van de kwaliteit van de school (diagnose)

De kwaliteit van de school en het onderwijs wordt op verschillende manieren bepaald. De volgende instrumenten staat de school ter beschikking:

- Zelfevaluatie;
- Ouderenquête;
- Resultaten van de leerlingen;
- Financieel verslag;
- Functionerings- en beoordelingsgesprekken;
- Klassenbezoeken door de directeur;
- Klachten;
- Notulen van bestuurs- en directievergaderingen;
- Rapport van de Inspectie van het onderwijs;
- Verslag van het bezoek van de Stichting NOB;
- Vorig schoolplan.

5.2 Formuleren van verbeterpunten (kwaliteitsverbetering)

Uit de instrumenten die in paragraaf 5.1 zijn genoemd zijn bijkomende aandachtspunten naar voren gekomen, op basis waarvan wij een aantal aanvullende verbeterpunten hebben geformuleerd.

Deze aanvullende verbeterpunten zijn:

1. Cultuurplan opzetten
2. Lesomgeving peuters en kleuters verbeteren
3. Regels in de klas opstellen
4. Invoering toetsscores vergemakkelijken
5. Leerlingenadministratiesysteem invoeren
6. Verantwoordelijkheid bestuursleden verduidelijken
7. Financieel beleid opstellen en inzichtelijk maken voor het gehele bestuur en de directie

5.3 Uitvoeren van de verbeterpunten (kwaliteitsverbetering)

	Activiteit	Verantwoordelijk	Planning afronding einde schooljaar			
			2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
1	Cultuurplan opzetten - afronding inventarisatie ouderenquêteonderzoek naar cultuuronderwijs, keuze onderwerpen schoolbreed en doorgaande lijn, Ned. en Vlaamse cultuur, materialen verzamelen en evenementen uitwerken (groepen 4 t/m 8) - Cultuurplan gereed	Schoolteam	X	X	X	X
2	Lesomgeving peuters en kleuters verbeteren - wensenlijstje (omgeving, veiligheid) formuleren - huidige locatie beoordelen - mogelijke locaties bezoeken - Verbetering gereed	Bestuur, Directie	X X X	X		
3	Regels in de klas opstellen - regels gastschool inventariseren - regels NTC opstellen en vastleggen in schoolgids	Directie	X X			
4	Invoering toetscores vergemakkelijken - oude gegevens invoeren door extern persoon - vanaf januari 2012 digitaal invoeren door leerkrachten	Directie	X X			
5	Leerlingenadministratiesysteem invoeren - eerste opzet administratief programma met wensen leerkrachten en directie - Eis van programma: bijhouden van persoonlijk en schoolgebonden informatie per leerling - regels opstellen m.b.t. bewaking programma en vastlegging hiervan - invoeren van oude gegevens door extern persoon - Vanaf september 2015 volledig in werking	Directie	X	X	X	X
6	Verantwoording bestuursleden verduidelijken - juridische organisatie beoordelen door informatie te verzamelen bij jurist (Hongaarse en Nederlandse wetgeving), Belastingdienst, NOB, inspectie, overige NTC's. - aansprakelijkheidsrisico's uitzoeken bij jurist, Belastingdienst - rechtspositie personeel en evt. herziening van de arbeidsovereenkomst en voorwaarden met personeel - benodigde verzekeringen afsluiten	Bestuur	X X X X			

	Activiteit	Verantwoordelijk	Planning afronding einde schooljaar			
			2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
7	Financieel beleid opstellen en het inzichtelijk maken voor gehele bestuur - Facturering en debiteurenbeleid herzien/opstellen - Begrotingsbeleid aanscherpen (begrotingsregels opstellen en tussentijdse kascontroles uitvoeren) - Financieel meerjarenplan opstellen - Boekhoudingsstelsel herzien	Bestuur	X			
			X		X	X

5.4 Evalueren van de gekozen verbeterpunten (evaluatie)

Op vastgestelde momenten evalueren we ons kwaliteitszorgbeleid. We kijken daarbij terug op de door ons gestelde diagnose, de prioriteiten, het verbeterplan (theorie) en de verbeteringen zoals we deze uitvoeren en uitgevoerd hebben (praktijk). De evaluatie wordt opgenomen in de agendering van de bestuurs- en directievergaderingen. De uitslag en de daar uit voortvloeiende acties zijn terug te vinden in de notulen van bestuur en directie en in het jaarverslag.

5.5 Vasthouden van de bereikte kwaliteit (borging)

Bestaande kwaliteit en gerealiseerde verbeteringen moeten worden onderhouden: kwaliteit moet worden geborgd. Het handhaven van de kwaliteit van ons onderwijs wordt bemoeilijkt door de vele personele wisselingen in het bestuur en het onderwijsteam waarmee een NTC-school nu eenmaal te maken heeft. Om dit te ondervangen besteden wij extra veel aandacht aan de overdracht van taken aan nieuwe leerkrachten en bestuursleden. In de kwaliteitsmap van het bestuur zijn de taakomschrijvingen van bestuursleden, directie en leerkrachten opgenomen. Ook zullen we in de toekomst de gemaakte beleidsplannen hierin gaan borgen. Veelal wordt tot nu toe belangrijke informatie en beleidsstandpunten alleen in notulen en schoolgids vastgelegd.

Verder maken wij gebruik van de volgende middelen om kwaliteit te borgen:

- planmatig werken aan de hand van een bestuurskalender, jaarplanning
- door het jaar heen bij vergaderingen met bestuur en directie verbeterplannen bespreken en indien nodig op te nemen in de schoolgids;
- vierjaarlijks wordt het schoolplan herschreven met daarin het meerjarenbeleidsplan;
- jaarlijks organisatiebreed evalueren met behulp van het zelfevaluatie-instrument,
- om de twee jaar een ouderenquête;
- Groepsoverzichten van de resultaten op de methodegebonden taaltoetsen en dictees;
- Groepsoverzichten van de resultaten op de methode onafhankelijke toetsen (Bao: Cito LOVS;)
- Individuele leerling overzichten op de methode onafhankelijke toetsen;
- individuele en groepsbrede handelingsplannen.

6. Samenvattende beleidsvoornemens voor de komende vier jaar

Op basis van de voorgaande hoofdstukken hebben we voor de komende vier jaar een aantal beleidsvoornemens geformuleerd op het gebied van de missie en visie, onderwijs, bestuur en management en kwaliteitszorg. Deze zullen in de komende periode worden uitgewerkt in verbeterplannen.

Samenvattend schema beleidsvoornemens

	Schooljaar 2010-2011 korte termijn	Schooljaar 2011-2012 middellange termijn	Schooljaar 2012-2013 lange termijn	Schooljaar 2013-2014 lange termijn	Wie is Verantwoordelijk
Aandachtsgebied - missie & visie					
Doelstellingen die voortkomen uit de visie van onze school (hfst 2.6)					
1. Het bereiken van 120 lesuren per jaar		X			Directie, Schoolteam, Bestuur
2. Systematiek in de kwaliteitszorg				X	Bestuur, Directie
3. Communicatie verbeteren tussen school en ouders				X	Bestuur, Directie
Activiteiten die voortkomen uit de visie van onze school (hfst 2.7)					
1a. ouder- en leerlingen-enquête houden		X			B,D, team
1b. beleid opstellen voor urenverdeling per schooljaar		X			B,D, team
2a. planmatig werken: agenderen en opstellen van de verbeterplannen		X (start)			B,D
2b. uitvoeren, vastleggen in de kwaliteitsmap van bestuur,		X (start)			B,D
2c. evaluatie meenemen in agendering				X	B,D
3a. vastleggen van communicatiemomenten met ouders/externen en de verbeterplan opstellen		X			B,D
3b. oudertevredenheids-onderzoek houden		X			B,D
3c. oudercontact-momenten optimaliseren			X		B,D, team
3d. website herzien en verbeteren		X			B,D
3e. evaluatie van resultaat				X	B,D

	Schooljaar 2010-2011 korte termijn	Schooljaar 2011-2012 middellange termijn	Schooljaar 2012-2013 lange termijn	Schooljaar 2013-2014 lange termijn	Wie is Verantwoordelijk
Evaluatiepunten vorig schoolplan (hfst 2.8)					
Onderwijstijd en Kwaliteitszorg	<i>Zie Aandachtsgebied – missie & visie</i>				
Voortzetting invoering Coöperatief Leren			X		
Aandachtsgebied - onderwijs					
Het onderwijsaanbod op onze school (hfst 2.8, 3.1.1, 3.1.3)					
SCL	<i>Zie eerder genoemde</i>				
Onderwijstijd (hfst 3.1.5)					
Het bereiken van 120 lessen per jaar	<i>Zie Aandachtsgebied – missie & visie</i>				
Cultuurplan opzetten (hfst 3.2.4)				X	Directie en team
Didactisch handelen en pedagogisch klimaat (hfst 2.3)					
Regels in de klas opstellen		X			Directie
Het volgen van de ontwikkeling (hfst 3.4)					
Invoering toetsscores vergemakkelijken		X			Directie
Leerlingenadministratie systeem invoeren				X	Directie
Aandachtsgebied - bestuur en management					
Juridische organisatie (hfst 4.1)					
juridische organisatie beoordelen door informatie te verzamelen bij jurist (Hongaarse en Nederlandse wetgeving), Belastingdienst, NOB, inspectie, overige NTC's		X	X	X	Bestuur
Bestuurlijke organisatie (hfst 4.2)					
aansprakelijkheidsrisico's uitzoeken bij jurist, Belastingdienst		X			Bestuur
benodigde verzekeringen afsluiten		X			Bestuur
Financieel beleid (hfst 4.3)					
Facturering en debiteuren- beleid herzien/opstellen		X			Bestuur
Begrotingsbeleid aanscherpen (begrotingsregels opstellen en tussentijdse kascontroles uitvoeren)		X			Bestuur

	Schooljaar 2010-2011 korte termijn	Schooljaar 2011-2012 middellange termijn	Schooljaar 2012-2013 lange termijn	Schooljaar 2013-2014 lange termijn	Wie is Verantwoordelijk
Financieel meerjarenplan opstellen				X	Bestuur
Boekhoudingsysteem herzien				X	Bestuur
Aannamebeleid (hfst 4.4)					
--					
Personeelsbeleid (hfst 4.6)					
rechtspositie personeel en evt. herziening van de arbeidsovereenkomst en voorwaarden met personeel		X			Bestuur
Veiligheidsbeleid (hfst 4.7)					
Lesomgeving peuters en kleuters verbeteren			X		Bestuur, Directie
Klachtenbeleid (hfst 4.8)					
--					
Contacten (hfst 4.9)					
Communicatie verbeteren	Zie Aandachtsgebied – missie & visie				
Aandachtsgebied – kwaliteitszorg					
Verbeterpunten (hfst 5.1, 5.2, 5.3)					
Systematiek in de kwaliteitszorg	Zie Aandachtsgebied – missie & visie				

Bijlage 1: Herziene kerndoelen basisonderwijs Nederlands

Kerndoelen zijn streefdoelen. Ze geven aan wat iedere school in elk geval nastreeft bij leerlingen. Daarbij kunnen drie kanttekeningen geplaatst worden.

In de eerste plaats omschrijven de doelen het eind van een leerproces, niet de wijze waarop ze bereikt worden. Met andere woorden, kerndoelen doen geen uitspraken over didactiek. Gezien het karakter van het basisonderwijs dienen leraren een beroep te doen op de natuurlijke nieuwsgierigheid en de behoefte aan ontwikkeling en communicatie van kinderen, en deze te stimuleren. Door een gestructureerd en interactief onderwijsaanbod, vormen van ontdekkend onderwijs, interessante thema's en activiteiten worden kinderen uitgedaagd in hun ontwikkeling.

In de tweede plaats dienen inhoud en doelen zo veel mogelijk op elkaar te worden afgestemd, verbinding te hebben met het dagelijks leven en in samenhang te worden aangeboden.

In de derde plaats dient er aandacht te worden besteed aan doelen die voor alle leergebieden van belang zijn: goede werkhouding, gebruik van leerstrategieën, reflectie op eigen handelen en leren, uitdrukken van eigen gedachten en gevoelens, respectvol luisteren en kritiseren van anderen, verwerven en verwerken van informatie, ontwikkelen van zelfvertrouwen, respectvol en verantwoordelijk omgaan met elkaar, zorg voor en waardering van de leefomgeving.

Karakteristiek

Taalonderwijs is van belang omdat de rol van taal bij het verwerven van inhoud en vaardigheden in alle leergebieden (en de transfer daartussen) evident is. Het onderwijs in Nederlands als tweede taal heeft dat besef de laatste jaren sterk doen groeien. Taalonderwijs is dus van belang voor het succes dat kinderen in het onderwijs zullen hebben en voor de plaats die ze in de maatschappij zullen innemen.

Daarnaast heeft taal een sociale functie. Kinderen dienen hun taalvaardigheid te ontwikkelen, omdat ze die nu en straks in de maatschappij hard nodig hebben. Dat houdt onder meer in dat het onderwijs waar mogelijk uitgaat van communicatieve situaties: levensechte en boeiende leesteksten, gesprekken over onderwerpen die kinderen bezig houden, een echte correspondentie met kinderen van andere scholen. Taalverwerving en -onderwijs verlopen als het ware in cirkels: het gaat vaak om dezelfde inhoud, maar de complexiteit en de mate van beheersing nemen toe. Anders gezegd: het onderwijs in Nederlandse taal is er op gericht dat kinderen in de beheersing van deze taal in en buiten school steeds competentere taalgebruikers worden. Die competenties zijn te typeren in vier trefwoorden²:

kopiëren, beschrijven, structureren en beoordelen. Die zijn niet zonder meer tot formuleringen in kerndoelen te verwerken, omdat het vaak gaat om een combinatie van competenties.

Met **kopiëren** wordt bedoeld: zo letterlijk mogelijk een handeling nadoen (overschrijven van het bord bijvoorbeeld).

Beschrijven is op eigen wijze (in eigen woorden) toepassen van een vaardigheid. Dat kan inhouden: verslag uitbrengen, informatie geven of vragen.

Structureren houdt in: op eigen manieren ordening aanbrengen.

Beoordelen is reflectie op mogelijkheden, evalueren.

In het aanbod neemt de schriftelijke taalvaardigheid een belangrijke plaats in. 'Geletterdheid' veronderstelt meer dan alleen de techniek van lezen en schrijven. Ook inzicht in de maatschappelijke functie ervan en een positieve attitude maken er deel van uit. Deze ontwikkeling begint eigenlijk al voor de basisschool, bij voorlezen en vertellen in het gezin, en wordt verder ontwikkeld in alle groepen.

Ook al is de ontwikkeling van de schriftelijke taalvaardigheid van belang, de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheid verdient blijvende aandacht. Uitbreiding van de woordenschat, aandacht voor taal en denken, toepassen van luisterstrategieën, voorlezen en vertellen: het zijn activiteiten die de mondelinge taalvaardigheid verder ontwikkelen, maar daarnaast voorwaardelijk zijn voor het schriftelijk domein.

Beschouwing van taal en taalgebruik geeft kinderen 'gereedschappen' om over taal te praten en na te denken. Traditioneel ging het hierbij om grammatica, soms ook om de beschouwing van interessante

²) In navolging van de Vlaamse eindtermen voor lager onderwijs

taalverschijnselen. Tegenwoordig denkt men hierbij vooral aan inzicht in eigen en andermans taalgebruikstrategieën, zodat een kind leert deze steeds bewuster en doelgerichter in te zetten. Naast aandacht voor taal als systeem is er ook reflectie op taalgebruik. Taalbeschouwing dient geen op zichzelf staand onderdeel te vormen, maar geïntegreerd te worden met (onderdelen uit) de overige domeinen.

Het zal duidelijk zijn dat onderwijs in Nederlands als tweede taal vaak een wat ander karakter heeft dan Nederlands als eerste taal: de beginsituatie van de leerlingen is anders, de didactiek verschilt, het aanbod is soms anders gefaseerd, er ligt meer nadruk op woordenschatuitbreiding. Maar voor alle leerlingen gelden in feite dezelfde doelen en hetzelfde aanbod. Veel van oorsprong autochtone kinderen die in achterstandssituaties opgroeien zijn ook gebaat bij didactische inzichten die door ervaring met onderwijs aan allochtone kinderen scherper zijn geworden. Eén van die inzichten is, dat taal in alle vakken een cruciale rol speelt bij het verwerven van kennis en vaardigheden in die 'andere vakken'.

Kerdoelen

Mondeling taalonderwijs

1. De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
2. De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
3. De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Schriftelijk taalonderwijs

1. De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
2. De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.
3. De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale.
4. De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.
5. De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.
6. De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Taalbeschouwing, waaronder strategieën

1. De leerlingen leren bij de doelen onder 'mondeling taalonderwijs' en 'schriftelijk taalonderwijs' strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.
2. De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. Zij kunnen in een zin het onderwerp, het werkwoordelijk gezegde en delen van dat gezegde onderscheiden. De leerlingen kennen:
 - regels voor het spellen van werkwoorden;
 - regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden;
 - regels voor het gebruik van leestekens.
3. De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

Bijlage 2: Overzicht tussendoelen beginnende geletterdheid

Boekoriëntatie

- Kinderen begrijpen dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen.
- Ze weten dat boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts.
- Ze weten dat verhalen een opbouw hebben.
- Ze kunnen aan de hand van de omslag van een boek de inhoud van het boek al enigszins voorspellen.
- Kinderen weten dat je vragen over een boek kunt stellen. Deze vragen helpen je om goed naar het verhaal te luisteren en te letten op de illustraties.

Verhaalbegrip

- Kinderen begrijpen de taal van voorleesboeken. Ze zijn in staat om conclusies te trekken naar aanleiding van een voorgelezen verhaal. Halverwege kunnen ze voorspellingen doen over het verdere verloop van het verhaal.
- Kinderen weten dat de meeste verhalen zijn opgebouwd uit een situatieschets en een episode. Een situatieschets geeft informatie over de hoofdpersonen, de plaats en tijd van handeling. In een episode doet zich een bepaald probleem voor dat vervolgens wordt opgelost.
- Kinderen kunnen een voorgelezen verhaal naspelen terwijl de leerkracht vertelt.
- Kinderen kunnen een voorgelezen verhaal navertellen, aanvankelijk met steun van illustraties.
- Kinderen kunnen een voorgelezen verhaal navertellen zonder gebruik te hoeven maken van illustraties.

Functies van geschreven taal

- Kinderen weten dat geschreven taalproducten zoals briefjes, brieven, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben.
- Kinderen weten dat symbolen zoals logo's en pictogrammen verwijzen naar taalhandelingen.
- Kinderen zijn zich bewust van het permanente karakter van geschreven taal.
- Kinderen weten dat tekenen en tekens produceren mogelijkheden bieden tot communicatie.
- Kinderen weten wanneer er sprake is van de taalhandelingen 'lezen' en 'schrijven'. Ze kennen het onderscheid tussen 'lezen' en 'schrijven'.

Relatie tussen gesproken en geschreven taal

- Kinderen weten dat gesproken woorden kunnen worden vastgelegd, op papier en met audio/visuele middelen.
- Kinderen weten dat geschreven woorden kunnen worden uitgesproken.
- Kinderen kunnen woorden als globale eenheden lezen en schrijven. Voorbeelden: de eigen naam en namen van voor het kind belangrijke personen/dingen, logo's en merknamen.

Taalbewustzijn

- Kinderen kunnen woorden in zinnen onderscheiden.
- Kinderen kunnen onderscheid maken tussen de vorm en betekenis van woorden.
- Kinderen kunnen woorden in klankgroepen verdelen zoals bij kin-der-wa-gen.
- Kinderen kunnen reageren op en spelen met bepaalde klankpatronen in woorden; eerst door eindrijm ("Pan rijmt op Jan") en later met beginrijm ("Kees en Kim beginnen allebei met k").
- Kinderen kunnen fonemen als de kleinste klankeenheden in woorden onderscheiden, zoals bij p-e-n.

Alfabetisch principe

- Kinderen ontdekken dat woorden zijn opgebouwd uit klanken en dat letters met die klanken corresponderen en leggen de foneem-grafeemkoppeling.
- Kinderen kunnen door de foneem-grafeemkoppeling woorden die ze nog niet eerder hebben gezien, lezen en schrijven.

Functioneel 'schrijven' en 'lezen'

- Kinderen schrijven functionele teksten, zoals lijstjes, briefjes, opschriften en verhaaltjes.
- Kinderen lezen zelfstandig prentenboeken en eigen en andermans teksten.

Technisch lezen en schrijven, start

- Kinderen kennen de meeste letters; ze kunnen de letters fonetisch benoemen.
- Kinderen kunnen klankzuivere (km-, mk- en mkm-)woorden ontsleutelen zonder eerst de afzonderlijke letters te verklanken.
- Kinderen kunnen klankzuivere woorden schrijven.

Technisch lezen en schrijven, vervolg

- Kinderen lezen en spellen klankzuivere woorden (van het type mmkm, mkmm en mmkmm).
- Kinderen lezen korte woorden met afwijkende spellingpatronen en meerlettergrepige woorden.
- Kinderen maken gebruik van een breed scala van woordidentificatietechnieken.
- Kinderen herkennen woorden steeds meer automatisch.

Begrijpend lezen en schrijven

- Kinderen tonen belangstelling voor verhalende en informatieve teksten en boeken en zijn ook gemotiveerd die zelfstandig te lezen.
- Kinderen begrijpen eenvoudige verhalende en informatieve teksten.
- Kinderen gebruiken geschreven taal als een communicatiemiddel.

Bijlage 3: Overzicht tussendoelen gevorderde geletterdheid

De tussendoelen gevorderde geletterdheid (groep 4-8) zijn -net als de tussendoelen beginnende geletterdheid- door het Expertisecentrum Nederlands ontwikkeld.

Toelichting

In de tussendoelen gevorderde geletterdheid wordt aan de volgende acht leerlijnen aandacht worden besteed. (De leerlijnen moeten overigens wel weer in samenhang met elkaar worden gezien):

leerlijn 1: lees- en schrijfmotivatie

leerlijn 2: technisch lezen

leerlijn 3: spelling en interpunctie

leerlijn 4: begrijpend lezen

leerlijn 5: strategisch schrijven

leerlijn 6: informatieverwerking

leerlijn 7: leeswoordenschat

leerlijn 8: reflectie op geschreven taal

Hieronder zijn de leerlijnen uitgewerkt:

leerlijn 1: Lees- en schrijfmotivatie

Middenbouw

- 1.1. Kinderen zijn intrinsiek gemotiveerd voor lezen en schrijven.
- 1.2. Ze beschouwen lezen en schrijven als dagelijkse routines
- 1.3. Ze zien geschreven taal als communicatiemiddel
- 1.4. Ze hanteren geschreven taal als middel voor informatieverwerving.
- 1.5. Ze ervaren geschreven taal als expressiemiddel.

Bovenbouw

- 1.6. Kinderen waarderen bestaande werken op het terrein van fictie.
- 1.7. Ze waarderen bestaande werken op het terrein van non-fictie.
- 1.8. Ze waarderen bestaande werken op het terrein van poëzie.
- 1.9. Ze hebben een positief zelfbeeld tegenover het gebruik van geschreven taal.
- 1.10. Ze onderkennen het persoonlijk en maatschappelijk belang van geletterdheid.

leerlijn 2: Technisch lezen

Midden- en bovenbouw

De leerlingen gebruiken verschillende technieken om woorden snel en nauwkeurig te herkennen.

- 2.1. Ze herkennen lettercombinaties en spellingpatronen.
- 2.2. Ze herkennen lettergrepen in geschreven woorden.
- 2.3. Ze herkennen het unieke letterpatroon van (leen)woorden.
- 2.4. Ze maken gebruik van de betekenis van een woord.
- 2.5. Ze maken gebruik van de context van een woord.

De leerlingen gebruiken verschillende technieken om een tekst goed voor te lezen:

- 2.6. Ze gebruiken leestekens op de juiste wijze.
- 2.7. Ze lezen groepen van woorden als een geheel.
- 2.8. Ze lezen een tekst met het juiste dynamische en melodisch accent.
- 2.9. Ze lezen een tekst in het juiste tempo en zonder spellinguitspraak.
- 2.10. Ze houden bij het voorlezen rekening met het lesdoel en met het publiek.

leerlijn 3: Spelling en interpunctie

Middenbouw

- 3.1. Kinderen zijn in staat klankzuivere woorden correct te spellen.
- 3.2. Ze kennen de spelling van woorden met homofonen (ei-ij, au-ou, g-ch)
- 3.3. Ze passen de gelijkvormigheidregel toe (hond-honden, kast-kastje)
- 3.4. Ze passen de analogieregel toe (hij zoekt, hij vindt)
- 3.5. Ze kunnen eenvoudige interpunctie duiden en toepassen: gebruik hoofdletters, punt, vraagteken en uitroepetekens.
- 3.6. Ze kunnen hun spelling- en interpunctiefouten onderkennen en corrigeren.

Bovenbouw

- 3.7. Kinderen zijn in staat lange, geleden woorden en woordsamenstellingen te spellen (geleidelijk, ademhaling, voetbalwedstrijd)
- 3.8. Ze beheersen de regels van de werkwoordspelling (hij verwachtte, de verwachte brief)
- 3.9. Ze zijn redelijk in staat leenwoorden correct te spellen (politie, liter, computer).
- 3.10. Ze kunnen complexe interpunctie duiden en toepassen: komma, puntkomma, dubbele punt, aanhalingstekens en haakjes.
- 3.11. Ze zijn in staat om zelfstandig hun spelling- en interpunctiefouten te onderkennen en te corrigeren.
- 3.12. Ze ontwikkelen een attitude voor correct schriftelijk taalgebruik.

leerlijn 4: Begrijpend lezen

Middenbouw

De leerlingen lezen eenvoudige teksten die verhalend, informatief, directief, beschouwend en argumentatief van aard zijn met begrip en voeren daarbij de volgende leesstrategieën uit:

- 4.1. Ze bepalen het thema van een tekst en activeren hun eigen kennis over het thema.
- 4.2. Ze koppelen verwijswaarden aan antecedenten.
- 4.3. Ze lossen het probleem van een moeilijke zin (of zinnen) op.
- 4.4. Ze voorspellen de volgende informatie in een tekst.
- 4.5. Ze leiden informatie af uit een tekst.
- 4.6. Ze onderscheiden verschillende soorten teksten zoals verhalende, informatieve, directieve, beschouwende en argumentatieve teksten.
- 4.7. Ze herkennen de structuur van verhalende teksten.

Bovenbouw

De leerlingen lezen minder eenvoudige teksten die verhalend, informatief, directief, beschouwend of argumentatief van aard zijn met begrip en voeren daarbij de volgende leesstrategieën uit.

- 4.8. Ze zoeken, selecteren en verwerken op een doelbewuste en efficiënte manier informatie uit verschillende bronnen.
- 4.9. Ze leiden betekenisrelaties tussen zinnen en alinea's en herkennen inconsistenties.
- 4.10. Ze stellen zelf vragen tijdens het lezen.
- 4.11. Ze bepalen de hoofdgedachte van een tekst en maken een samenvatting.
- 4.12. Ze herkennen de structuur van verschillende soorten teksten.
- 4.13. Ze plannen, sturen, bewaken en controleren hun eigen leesgedrag.
- 4.14. Ze beoordelen teksten op hun waarde.

leerlijn 5: Strategisch schrijven

Middenbouw

- 5.1. De kinderen schrijven korte teksten, zoals antwoorden op vragen, berichten en afspraken en langere teksten, zoals verhalende en informatieve teksten.
- 5.2. Ze kennen kenmerken van verhalende, informatieve, directieve, beschouwende en argumentatieve teksten.
- 5.3. Ze durven te schrijven en hebben er plezier.
- 5.4. Ze stellen het onderwerp vast en zijn zich bewust van het schrijfdoel en het lezerspubliek.
- 5.5. Ze verzamelen informatie uit enkele bronnen die beschikbaar zijn.
- 5.6. Ze ordenen de gevonden informatie in de tijd.
- 5.7. Ze kiezen de geschikte woorden en formuleren hun gedachten en gevoelens in enkelvoudige zinnen.
- 5.8. Ze schrijven korte teksten met de juiste spelling en interpunctie.
- 5.9. Ze lezen hun geschreven tekst na en reviseren die met hulp van anderen.
- 5.10. Ze kunnen opmerkingen maken bij hun eigen teksten.

Bovenbouw

- 5.11. De kinderen schrijven allerlei soorten teksten, waaronder verhalende, informatieve, directieve, beschouwende en argumentatieve teksten.
- 5.12. Ze herkennen en gebruiken enkele kenmerken van verhalende, informatieve, directieve, beschouwende en argumentatieve teksten.
- 5.13. Ze stellen het schrijfdoel en het lezerspubliek van tevoren vast.
- 5.14. Ze verzamelen informatie uit verschillende soorten bronnen.
- 5.15. Ze ordenen vooraf de gevonden informatie.
- 5.16. Ze kiezen de juiste woorden en formuleren hun gedachten en gevoelens in enkelvoudige en samengestelde zinnen.
- 5.17. Ze schrijve langere teksten met de juiste spelling en lay-out.
- 5.18. Ze besteden aandacht aan de vormgeving en de lay-out.
- 5.19. Ze lezen hun geschreven tekst na en reviseren die zelfstandig.
- 5.20. Ze reflecteren op het schrijfproduct en op het schrijfproces.

leerlijn 6: Informatieverwerking

Middenbouw

- 6.1. De kinderen zoeken snel woorden op, die alfabetisch zijn geordend.
- 6.2. Ze kennen de functie en opzet van verschillende informatiebronnen, zoals woordenboeken, telefoonboeken, jeugdtijdschriften, schoolkranten en internet.
- 6.3. Ze zoeken de gewenste informatie op in verschillende informatiebronnen, zoals woordenboeken, telefoonboeken, jeugdtijdschriften, schoolkranten en internet.
- 6.4. Ze zoeken in een documentatiecentrum of schoolbibliotheek een boek of ander materiaal op een efficiënte wijze op met behulp van een trefwoordenlijst of de computer.
- 6.5. Ze herlezen een tekst of delen van een tekst als dat nodig is.
- 6.6. Ze stellen zichzelf relevante vragen voor en na het lezen van een tekst.

Bovenbouw

- 6.7. De kinderen kennen de betekenis en functie van verschillende informatiebronnen, zoals woordenboeken, encyclopedieën, week- en dagbladen, tijdschriften, spoorboeken, reisgidsen, atlassen en internet.
- 6.8. Ze zoeken de gewenste informatie op in verschillende informatiebronnen, zoals woordenboeken, encyclopedieën, week- en dagbladen, tijdschriften, spoorboeken, reisgidsen, atlassen en internet.
- 6.9. Ze zoeken in een openbare bibliotheek boeken of andere materialen op een efficiënte wijze op met behulp van een computer.

- 6.10. Ze maken een schema, uittreksel of samenvatting van een verhalende of informatieve tekst.
- 6.11. Ze stellen zichzelf relevante vragen voor, tijdens en na het lezen van een tekst.

leerlijn 7: Leeswoordenschat

Middenbouw

- 7.1. Kinderen breiden hun conceptuele netwerken uit, zodat diepe woordbetekenissen ontstaan.
- 7.2. Ze maken onderscheid tussen vorm- en betekenisaspecten van woorden.
- 7.3. Ze kunnen eenvoudig figuratief taalgebruik interpreteren.
- 7.4. Ze zijn in staat strategieën toe te passen voor het afleiden van de betekenis van woorden uit de tekst.
- 7.5. Ze zijn in staat strategieën toe te passen voor het onthouden van nieuwe woorden.

Bovenbouw

- 7.6. Kinderen weten dat woorden onderschikkende en bovenschikkende betekenisrelaties kunnen hebben.
- 7.7. Ze weten dat woordparen betekenisrelaties kunnen hebben, zoals tegenstelling en synoniem.
- 7.8. Ze passen figuratief taalgebruik zelf toe.
- 7.9. Ze kunnen zelfstandig nieuwe woordbetekenissen afleiden en onthouden.
- 7.10. Ze weten hoe ze woorden kunnen opzoeken in naslagwerken (woordenboek, encyclopedie).

leerlijn 8: Reflectie op geschreven taal

Middenbouw

- 8.1. Kinderen weten dat uiteenlopende tekstgenres verschillende functies hebben.
- 8.2. Ze hebben zicht op de processen van schriftelijk taalgebruik.
- 8.3. Ze maken onderscheid tussen woordsoorten.
- 8.4. Ze kennen de afgrenzing van een zin.
- 8.5. Ze kennen de globale structuur van verhalen en informatieve teksten.

Bovenbouw

- 8.6. Kinderen zijn in staat qua functie en structuur onderscheid te maken tussen verhalende, informatieve, argumentatieve, directieve en expressieve teksten.
- 8.7. Ze zijn in staat om verbuiging van naamwoorden en vervoeging van werkwoorden te interpreteren en toe te passen.
- 8.8. Ze beheersen basale grammaticale begrippen, zoals onderwerp, gezegde en persoonsvorm.
- 8.9. Ze maken het onderscheid tussen formeel en informeel gebruik van geschreven taal.
- 8.10. Ze begrijpen dat de geschreven taalcode is gebaseerd op de standaardtaal.

Verwijzingen

Bron: Cor Aarnoutse en Ludo Verhoeven (red.)(2003): Tussendoelen gevorderde geletterdheid. Leerlijnen voor groep 4 tot en met 8. Expertisecentrum Nederlands